

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Apparatus Doctrinae Sacrae**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Pars VI [i.e. V]. Praxis varia, ac selectissima assistendi cuivis Proximo in quovis statu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38464

O beatissima V. Maria! salutis meae anchora, & portus, spes & refugium omnium miserorum, ac proinde meum; & vos beati Spiritus, & custos Angeli, vosque Patroni mei, & omnes Sancti, ac Sanctae Dei, ecce videtis hoc Chirographum meum, non mortis, sed vitae: Auditis clamorem meum, & desiderium meum. Hoc ego in hora mortis meae firmum, & ratum esse volo, & vestro (quod humiliter imploro) auxilio futurum spero, etiam in extremo Iudicii die, ac tota aeternitate. Ut sic cognoscat mundus, quia Diligo te Deum meum, qui sic dilexisti me; & vivo tibi, & in te; ac amore tui mori cupio, qui amore amoris mei dignatus es mori in ligno Crucis.

Haec signavi manu propria, gratia Dei mei, teste ipso, & curia illius caelesti, & sic signatum cupio in hora mortis, ut Deo meo aeternum vivam. Anno mense die hora ... N.N.

NOTA.

Consultum esse singulis, praesertim saepe itinerantibus, Exemplar hujus Testamenti exscribere, & manu propria signatum circumferre, vel libello precum inferere, ut quotidie, praesertim in omni morbo aut mortis periculo usurpetur, & sit ad manum quasi Salvus conductus ad Patriam, alteram & aeternam.

NOTA denique.

In hujus Tomi parte ultima inferius haberi expressos Ipsos Ritus, & Ordinem administrandi singula Sacramenta, & sacrum Viaticum, & Extremam Unctionem, & Ritus Exequiarum, ac Sepulturae, prout in Rituali Romano continentur: atque ita Curator animarum in hoc Libro simul praesto habet quicquid ad assistentiam aegris ac moribundis praestandam requiritur.

P A R S Q U I N T A
P R A X I S V A R I A
E T
S E L E C T I S S I M A

Assistendi curvis Proximo, in quovis Statu.

Complectens Primo, Remedia & Documenta contra singula Peccata in particulari.

Secundo, Praxim Conversationis, & Instructionis pro quovis hominum Statu & Necessitate. Uti §. 1. cum Haereticis. 2. cum Patribus familiae. 3. cum mulieribus Conjugatis. 4. cum Viduis. 5. cum Virginitibus ac Monialibus. 6. cum Pauperibus. 7. cum Consuetudinariis & obstinatis. 8. cum sovenibus lumicitas. 9. cum Tribulatis. 10. in Morte amici. 11. in Bonorum jactura. 12. in fama aut Honore. 13. in captivitate. 14. in Damnatione ad mortem, & extremo Supplicio.

Ex his experietur Curator animarum in omni occasione tam privata, quam publica, copiosum se muneris sui subsidium in promptu habere.

CAPUT I.

Remedia & Documenta contra singula Peccata in particulari.

§. I.

Remedia contra vitium Superbiae.

1. Habeat Confessionem in promptu pro singulis vitii brevem & acutam Sententiam, quae instar speculi memoriae Penitentis inhaereat.
2. Ostendat quomodo Superbia reddat quemvis odibilem Deo, & simul hominibus: humilitas vero faciat omnibus amabilem: Deus superbus resistit, humilibus autem dat gratiam, Jacobi 4.
3. Homo superbus, qui alios contemnit, aut qui querit ubique suam laudem, privat se merito bonorum operum, & Deus immittit illi miseras quibus humilia-

tur, ipso Christo id attestante Matthaei 23. Qui se exaltat humiliabitur, & e contra, qui se humiliat exaltabitur.

4. Exempla humilitatis in Sanctis, & in Christo, qui dicit Matthaei 11. Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde.

5. Pro Remedio superbiae suadeat Penitenti, libenter & frequenter agere cum pauperioribus, invisere hospitalia, aut alios infirmos, privatim osculari terram, cogitando se terram esse, etiam in pulverem brevi reverturum.

6. Fugiat adulatores: suas laudes non commoret, nec ostendat se libenter eas audire, sed dicat cum Regio Propheta Psal. 113. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Exempla vindictae divinae in superbos vide supra in Apparatu, Verb. Superbia.

§. II.

Documenta & remedia contra Avaritiam.

1. Inculeet penitenti dictum Apostoli ad Timotheo 6. Radix omnium malorum est cupiditas. Ex illa oriuntur istae lites, rixae, odia, quae animum assiduo turbant, & a Deo avertunt, nisi illa cupiditas tandem eradiceatur.

2. Consideret vitae breviter: Pro brevi via non est opus magno viatico.

3. Tempus esse ut incipiat thesaurum suum praemittere in caelum, ubi sperat in aeternum habitare, monente Christo Matth. 6. Thesaurizate vobis thesauros in caelo, quo fur non appropriat.

4. Praemium eorum qui commutant avaritiam in spiritum verae paupertatis, & contemptum divitiarum. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Arde
kin

Theo
logia

D. IV
2. 8

5. Ut abjecta cupiditate nimia, confidat divino promisso Matth. 6. *Quærite primum regnum Dei, & hæc omnia adicientur vobis.*

6. Expedit vitio avaritiæ laborantibus pro pænitentia iungere primò, parvas Eleemosynas, postea majores, donec usu largiendi incipiat convelli radix tenacissimæ cupiditatis & avaritiæ. Hæc avulsâ animus ad bonorum æternorum cupiditatem alliciendus, nam facile nobis *fordet terra, cum calum aspiciamus.*

§. III.

Remedia prescribenda contra peccata Luxuriæ.

1. **M**oneat pænitentem luxuriæ deditum, ut sæpe expendat hanc sententiam. *Momentaneum est quod delectat, æternum quod cruciat.* Et serio confectat turpitudinem, pudorem, & tristitiam quæ consequitur actum luxuriosum etiam in hac vita, & multò magis in futura, cum brevissima sensus titillatione, quæ statim evanescit instar fulguris, nihil homini relinquens, nisi necessitatem vel serio pænitendi, vel in æternum arrendi.

2. Injungat ut frequenter & devotè postulet à Deo donum continentia: nam ut dicitur Sapientia 8. *Nemo potest esse continens, nisi Deus dederit.* Promittit autem Christus Matth. 17. *Patrem cælestem daturum spiritum bonum petentibus se.*

3. Adjungat orationi aliquas corporis afflictationes, jejunia, aut vigiliæ. Quia, *hoc genus demoniorum non ejicitur nisi per orationem, & jejunium.* Luca 11.

4. Valet etiam plurimum frequens usus Confessionis, & Eucharistiæ, qui possit in partem pænitentia imponi.

5. Doceat vitare occasiones luxuriæ, ut est fuga personarum quas sentit sibi periculosas: item lascivos aspectus, verba, libros, & sociorum sermones impuros. Nam præcipuum luxuriæ remedium in fuga consistit, monente Apostolo 1. ad Corinth. 6. *Fugite fornicationem.*

6. Caveat à gula, & otio, honesto semper exercitio animi occupando. *Multam enim malitiam docuit otiositas.* Eccles. 33.

7. Proponat deniq; præmium castitatis in cælo paratum, Matth. 5. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Et oblectationem quam etiam in hac vita possunt habere in casta & pura conscientia, quæ est, *Pax Dei, quæ exsuperat omnem sensum,* teste Apostolo ad Philip. 4.

§. IV.

Remedia contra Odium, Invidiam, & Iram.

1. **C**onsideret necessitatem tandem deponendi odium erga proximum. Quia aperte pronunciat Christus Matth. 6. *Deum non dimittere peccata, nisi dimittenti ex corde proximo suo.*

2. Vindictam injuriæ Deo relinquendam, qui suo tempore infliget. *Mibi vindictam, & ego retribuam.* Deut. 32.

3. Cogitet quoties Deus ipsi sua delicta remisit: nonne decet in illius gratiam fratri suo ignoscere? *Serve nequam omne debitum dimisit tibi, nonne decebat & te misereri conservi tui?*

4. Proponat exemplum Christi, qui in Cruce oravit pro iniquissimis crucifixoribus & dixit, *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.*

5. Advertat Invidiam ipsi homini invidio maxime

R. P. Arfdeck, Tom. III.

nocere, dum de alieno bono dolet & tristatur, Prov. 14. *Pusredo ossium invidia.* Est instar vermis ac tinea, quæ invidium intus rodit & confumit, & absque alia utilitate.

6. Remedia denique odii, uti & *Iracundiæ* hæc sunt. Silere quamdiu te irâ commotum sentis, nec respondere nisi quando potes vultum & verba ad benignitatem componere: Quia, *Responsio mollis frangit iram.* Proverb. 25.

Cavere occasiones altercandi, non facile aliis contradicere. Injungere sibi pro multa, ut quoties alium per iram offendit, det aliquam eleemosynam, vel ab offenso ante vesperam veniam petat. *Sol non occidat super iracundiam vestram,* ad Ephes. 4.

§. V.

Remedia Acediæ & Tepeditatis.

Hæc Acedia consistit in quodam animi tædio, per quod omittuntur opera pietatis, aut certè non nisi imperfectè cum animi tristitia ac tepore peraguntur.

1. Consideret talis vivâ fide, nihil se habiturum in altera vita, nisi quod in hac vita pro Deo operatus fuerit: *Ecce homo, & opera ejus.*

2. Reflexat quomodo homines pro modico hujus vitæ lucro, honore, aut voluptate, nulli labori parcant; *Et illi quidem ut corruptibilem coronam obtineant, nos autem incorruptam.*

3. Expendat quantos labores ac pænas subierint Martyres ac Confessores pro Dei gloria, & vitæ æterna, quæ ipsi non est minus necessaria. Videat continuum pænitentiam, & patientiam, quam pro sua salute ultero subeunt tot viri Religiosi, ac devoti, etiam imbecillioris sexus, & ætatis. Vel si sit Religiosus, coniciat oculos in alios fervidiores, & suos confratres, qui magno zelo & labore in arduis Missionibus ac periculosis versantur. Et dicat sibi cum S. Augustino, *Non potes tu quod illi, & illi?*

4. Postquam hæc serio expenderit, prosternat se coram Deo in oratione, & ostendat illi suam miseriam, humiliter rogando ut hanc tepiditatem ac spirituales tristitiam à se depellat: juxta consilium apostoli Jacobi cap. 5. *Tristatur aliquis vestrum, oret.*

5. Proderit etiam contra acediam, opera pia subinde variare, ut modò oret, modò legat, &c. Moneat etiam ut ad sonum horologii cogitet, *Tempus suum esse breve,* & se temporis rationem Deo redditurum.

Directionem brevem Confessarii & Pænitentis vide supra Tom. 2. in fine pag. 257.

CAPUT II.

Praxis Conversationis & Instructionis pro quovis hominum Statu & Necessitate.

§. I.

Praxis cum Hæreticis utiliter tractandi.

In primo congressu concilianda est eorum benevolentia comiter alloquendo, & de iis duntaxat rebus agendo in quibus cum illis convenimus omni altercatione semotà. Si quid etiam illis charitatis, obsequii, aut honoris deferendum sit, id benevolè præstandum. Sic enim disponitur animus, ut videant non contentionis, sed veritatis & charitatis studio nos conari illos à suis erroribus revocare.

Q 2

Pro-

Proponenda est hæretico paulatim multitudo, novitas, & discrepantia tot Sectarum quæ hoc sæculo emerferunt: & quomodo inter se tam repugnantes sint, ut de nullius veritate constare possit, quod clarè expositum invenies in hujus Operis Tom. 1. pag. 150. 156. 170. & seq.

Et hinc exponet illi obligationem quam quisque habet indagandi viam certam & securam in negotio tanti momenti, qualis est æterna damnatio, si illa inquisitio negligatur. Nec sufficere quod videatur sibi hætenus esse in via recta, monente Scriptura, *Est via quæ videtur homini recta, & novissima ejus ducunt in interitum*: à similitudine Viatoris, qui eligit viam minime periculosa: obligationem illam demonstratam reperies in eodem Tomo 1. pag. 28.

Juvabit etiam illi exponere motivum vulgò notissimum propter quod moderni Sectarii in Anglia, Germania, & Belgio Ecclesiam Romanam primò servaverunt, quam eorum Majores de nullo unquam errore accularunt per mille quingentos annos ante libidinem Henrici octavi erga Bolenam, & offensionem Lutheri erga Pontificem, & Principis in Belgio erga Hispanos: adeoque propter libidinem, odium, & offensionem, non propter veritatem ab Ecclesia Romana defecerunt. Tunc perges, propter eorum exemplum, ortum ex solo odio, & libidine, te ipsum in æternum perdes? De hoc vide deducta Tom. 1. pag. 172.

Ponatur ipsi patheticè ante oculos status miserandus in quo versatur modernus Sectarius per ea quæ credit ab omni veritatis specie aliena, in Secta nullum habente testimonium antiquitatis, aut miraculorum, cui adversatur totus pæne orbis Christianus, quod deductum invenies in Idæa miseranda moderni Sectarii Tom. 1. pag. 19.

Quamvis consultum non sit ut cum Hæreticis coram aliis publicè disputetur, quia sic honoris conservandi studio plurima quarunt effugia, quibus imperitis facile imponunt. Si tamen justas ob causas disputandum sit sive publicè, sive privatim, semper observanda sunt sequentia, 1. Curandum est Sacerdoti ut in lectione Evangeliorum, & communium Controversiarum ita versatus sit, ut ex ipso Verbo Dei scripto hæreticus convincatur, cuius sensum admittere debet juxta mentem Sanctorum Patrum primitivæ Ecclesiæ, juxta Methodum quam supra dedimus in Polemicis Tom. 1. c. 9. & tract. 2. c. 1. pag. 106.

Secundo, In disputando non confidat nimium suæ eruditioni & industria; cum enim sit Fides donum Dei, humanis mediis non obtinebitur. Itaque ante congressum cum hæretico, cum Deo in orationibus commendet, & quasdam afflictiones ac poenitentias pro eodem offerat, sub ipsa etiam concertatione mentem frequenter elevet ad Deum jaculatoriis orationibus, quibus sibi gratiam, & illi lumen exoret & impetret.

3. Nè tempus frustra teratur in disputatione, consultum erit mox ad fundamentalem controversiam venire: ea autem est de notis Ecclesiæ; si enim demonstratur nostra esse vera, necessaria erit sequela, omnia quoque vera esse, quæ ipsa docuit, atque adeò non errare eum, qui sub una solùm specie sumit Eucharistiam, veneratur Sanctos, &c. De quibus singulis in Tom. 1. agitur.

4. Disputantibus hæreticis non danda est libertas vagandi, & ab uno puncto ad aliud transiliendi, sed certa & categorica responsio extorquenda; quæ re si ipsi irritentur, caveat Sacerdos, nè ipse etiam irretur, sed

religiosâ patientiâ & modestâ adstantibus, in bono exemplo, attendat quoque, nè concitate aculeatis verbis insultet, & quasi triumphum canat; hoc enim presentibus, qui plerumque suis compati & favere solent, displicere poterit, & occasionem dare Sacerdotibus Catholicos averfandi ut superbos.

5. Sæpè non oberit urgere hæreticos, & premere quaestionem illam, Unde sciant Biblia, quibus immutur, & quæ citant, esse verum Verbum Dei, Evangelium S. Matthæi esse scriptum à S. Matthæo, & non ab alio, qui nomen ejus finxerit? sic enim denique deveniendum erit ad Traditionem Ecclesiasticam, adeoque tunc primum ipsorum fundamentum.

7. Cum iis, qui simpliciores sunt, non multum altercandum est, sed potius hortandi sunt, ut perorationem commendent Deo negotium hoc, rogenique, ut veram fidem eis ostendere dignetur; tum si legere possint, libellus aliquis controversiarum simplicis stylo scriptus legendus offerri poterit. Præterea verò luxuria & amica colloquia cum ipsis instituentur, in quibus ostendatur illis discordia inter Hæreticos, & contradictiones ipsiusmet Lutheri & Calvini, &c. Explicabuntur etiam aliquot motiva credibilitatis pro rudi plebe magis accommodata, qualia sunt Martyria tot ac tanta pro Christiana Fide tolerata; tot tamque docti Viri ab Hæresid nostram Fidem transeuntes; tam mirabiles Conversiones, tam admiranda Miracula in confirmationem Fidei nostræ patrata; &c. Denique est res prima vice ex voto non succedat, non desinat conatum suum cum patientia sapius prosequi, & illorum Conversionem Deo in precibus commendare.

§. II.

Documenta Patribus familias tradenda.

1. Studendum, ut curam habeant institutionis Christianæ, liberos suos, & reliquam etiam familiam mittant ad Catechismum, reduces examinent, & eos, qui meriti sunt, remunerentur aliquo præmiolo, ut illi quoque excitentur.

2. Ut suos servos, ancillas, liberos diligenter diebus festis ad Sacrum & Concionem mittant & ex redeuntibus quarant, quod notaverint, puniant subtractâ aliquâ recreatione, aliove modo negligentiores.

3. Ut otium domo eliminent, suosque benè occupent, ita tamen, ut tempus pro Sacro, precibusque fundendis concedant; neque existiment per tale otium quidquam decrementi rem domesticam passuram, quin potius certò sibi persuadeant, multum ipsam hoc medio augendam; nam lucrum, quod propter virtutes, religionis maxime, despicitur, per virtutes melius recuperatur. Certè, si pietas, teste D. Paulo Tim. 4. ad omnia utilis est, quidni etiam ad rem domesticam augendam & conservandam?

4. Emendent, & tollant ludos inhonestos, ebrietatem, lasciviam, colloquia prava, juramenta, blasphemias, imprecationes, & contentiones, & similia peccata, deceret certâ poena pecuniariâ, vel abstinentiâ modicâ, qui sæpius horum peccatorum aliquod admisisse deprehensi sunt.

5. Commendet illis lectionem libellorum piorum, recitationem Litaniarum B. V. à collecta familia ante somnum; pauperum amorem; cultum Sanctorum, & B. V. maxime; prosterne, sub motis inhonestis, Imagines pie Christi Crucifixi, B. Virginis, Sanctorum, &c. Hæc lectio etiam sint affixa, ut occasio sit ante cubitum eas venerandi.

Arde
kin

Theo
logia

D. IV
2. 8

6. Suadeat Patribus familias, ut non ipsi modò uni alterive Congregationi (pluribus enim dare non expedit, quia ob domestica negotia satisfacere tot legibus non possunt) dent nomina, sed auctores etiam sint domesticis ad idem faciendum, suisque temporibus eos ad conventus mittant. Ad Confessionem & Communionem, cum leges exigunt, peragendam hortentur.

7. Summoperè illis concordiam mutuam non modò cum uxoribus servandam, sed inter ipsos etiam domesticos procurandam commendet, atque ob id frequenter illis in memoriam revocet tum illam sancti Spiritus sententiam, Prov. 17. *Melior est bucella sicca cum gaudio (& pace) quam domus plena veltimis cum iurgio;* tum tritum illud proverbium: *Concordià res parvacefcent, discordià etiam maxima dilabuntur.* Eundem in finem proderit etiam narrasse sapientissimum illud Sciluri Scytarum Regis factum, qui è vita discessurus, septuaginta, quos habebat filios convocavit, singulisque fasciculum 70. sagittarum colligatarum obtulit, frangereque iussit; quod cum nequiret, singulos singulas sagittas accipere & confringere iussit, quod cum sine labore præstitissent, subjecit: *Ita & vestra potentia, si conjuncti per concordiam manseritis, à nemine frangetur aut superabitur; secus, si per discordiam à vobis ipsis divisi fueritis.* Sententiæ & exempla de pace mutua requisita ad conversationem, reperiuntur supra verbo, *Pax*, in Apparatu.

§. III.

Praxis agendi cum Mulieribus, & maximè Conjugatis.

Cum feminis agendum rarò, breviter, cautè, prudenter. Hæc ut servantur, caveatur in Conversando locus obscurus, & ab omni teste nimis secretus: oculi à fixo aspectu, manus à contactu cohibeantur.

Hinc 1. se severum potiùs, quam familiarem exhibeat; abstineat à blandis verbis carnalem quandam affectum redolentibus. 2. Non facile credat querelis & lachrymis fœminarum; sed potiùs adhortetur eas ad patientiam; jubeat inquirere, num causam injuriis, verberibusque dederint. 3. Non habeat fidem, si revelationes & devotiones fingant, sed potiùs ad observationem mandatorum Dei hortetur. Atque hæc circa mulieres in genere observanda sunt, nunc ad specialia magis descendendum est.

Virtutes ergo uxorum quod attinet. 1. Vehementer ipsis commendabit puram intentionem, ut videlicet finem illum, quem conjugata quæque mulier præfigere sibi deberet, obtinere laborent? Is autem finis est, ut marito sint adjumento in filiis generandis, nutriendis, & educandis, & per hoc debitum amorem & obsequium Deo exhibentes salvæ fiant. Hunc finem indicavit Sapiens Proverb. cap. 32. dum dixit de muliere illa provida. *Quæ sivit lanam & linum, &c.* Per lanam enim externa bona & corruptibilia, per linum verò interna & incorruptibilia seu æterna indicantur.

2. Hortetur illas ad insignem vitæ integritatem & verecundiam; hæ enim virtutes sunt vestis illa, quam sapiens mulier sibi fecit, uti Salomon indicavit, dum dixit, *Byssus & purpura indumentum ejus*, ubi per Byssum propter candorem intelligunt Interpretes innocentiam vitæ, per purpuram verò verecundiam propter colorem rubrum. Certè si sic quarant regnum Dei & justitiam, omnia reliqua, quæ ad se ac familiam sustentandam sunt necessaria, copiosè adjicientur.

3. Moneat, ut etiam atque etiam imitari studeant jam sæpius commemoratam mulierem sapientem, quæ consideravit semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit. Ad hujus ergo exemplum orium diligentissimè fugiant, eumque in finem sæpius considerent, quæ tum interiori suæ domui, animæ scilicet; tum exteriori, videlicet familie desint, eaque omnia sollicitè, & optimo, quo possunt modo, procurare studeant.

4. In memoriam illis revocet illam S. Pauli sententiam ad Eph. c. 5. *Sicut Ecclesia subdita est Christo, ita mulieres viris suis in omnibus.* Hortetur itaque illas, ut, sicut Ecclesia triplici potissimum obsequio suum erga Christum amore probat, scilicet reverentiâ, obedientiâ, patientiâ; Ita his ipsis tribus officiis ipsæ quoque suos sibi maritos demereri studeant.

5. Singulariter illis commendet domesticorum, & liberorum maximè curam; horteturque ad exemplum mulieris sapientis, omnes suos domesticos *duplicibus* veltiant, id est, ut tam in virtutis, quam in aliarum artium ac munerum, quibus alere postea sese debebunt, studio eos perficiant.

6. Non minùs illis commendet imitationem illius virtutis, quam in muliere Sapiente Salomon laudavit, dum dixit: *Os suum aperuit sapientia, & lex clementia in lingua ejus*, Proverb. ult. Hortetur itaque illas, ut singulari studio taciturnitati studeant, & domesticos mansuetudine potiùs, quam imperiis duris atque verberibus ad officium perducere studeant: nam mitibus promisit Christus, quod terram, id est, homines suæ curæ commissos possideri sint.

7. Suadeat, ut cum sapiente muliere accingant fortitudine lumbos suos, & robovent brachium suum, ad plurima incommoda, quæ matrimonii jugum secum ex omni parte affert toleranda; alioqui enim & in hoc, & in futuro seculo miserimas futuras.

8. Denique misericordiam erga pauperes specialiter etiam commendat, ut videlicet & ipsæ cum muliere sapiente manum suam aperiant inopi, & palmas suas extendant ad pauperem; sic enim copiosam domui benedictionem obventuram, juxta illud Servatoris promissum: *Datè & dabitur vobis: Mensuram bonam & confertam, & cogitaram, & superfluentem dabunt in sinum vestrum*, Luca 6. Has profecto virtutes si comparare studerint uxores, verificatur de illis, quod Salomon de muliere sapiente narrat: *Surrexerunt filii ejus, & beatissimam prædicaverunt; vir ejus & laudavit eam: datè ei de fructu manuum suarum & laudent eam in portu Operis ejus*, Prov. cap. ult.

Tentationes Conjugatarum ad tria ferè genera revocantur. *Primum*, & gravissimum ferè est, quod ex maritorum vel severitate, vel violentia, vel negligentia, alisque vitiis nascitur. Contra hanc tentationem sic eas munit, & 1. suadeat, ut pro maritis suis assiduo Deum, in cujus manu sunt corda hominum, precentur, imitatz prudentem Abigail, quæ marito suo iratum David placavit. 2. Suadeat, ut non in quotidianis duntaxat obsequiis valde diligentes sint, sed extraordinaria charitatis officia erga illos ostendant, v. g. cibos illis gratos præparent, dicantque se speciali affectu erga maritum illos præparasse, omnia verò mandata promptissimè exequantur, &c. sic enim amor maritorum erga ipsas crelect, & suo tempore occasio dabitur, id quod volent, impetrandi, ut in Esthere patet.

3. Suadeat, ut dum maritus ebrius aut iratus est, taceant: imò etiam postero die ab ipso veniam precentur,

non

non aliter, ac si ipse illum offenderent; talis enim dissimulatio & patientia mirè illis mentem mariti devinciet. Certè in plerisque conjugii causa potissima discordiarum est, uxorum garrulitas atque impatientia, uti ingeniosè indicavit Medicus ille, qui uxori, quam maritus quotidie verberabat, remedium petenti, vasculum naturali aquâ plenum obtulit, iubens ut marito irato, hac aquâ os suum impletet & tam diu retineret, donec mariti ira defuerit. sicut enim futurum, ut nunquam vapularet, quod & factum est. Idem indicavit prudenter Chirurgus ille, qui dum ad uxorem vulneribus plenum vocatus esset, primo loco emplastrum ori, nullum alioqui vulnus habenti, applicare voluit, causamque rogatus, respondit, frustra se reliqua vulnera curaturum, nisi hoc foramen priùs obstruxisset & sanasset.

4. Suadeat, ut, dum mariti signa quædam amoris erga ipsas ostendunt, occasionem capient, & suavis verbis rogent, ut deinceps ab hoc vel illo scelere abstineant, ut patienter ferant suos (uxorum) errores, se quoque, si hoc impetraverint, paratissimas ad omnem ipsorum nutum & obsequia fore. Caveant autem, nè unquam maritos, aut increpent, aut cum ipsis litigent, aut omninò manibus certent; nam sic magis in consuetudine eos roborant, atque ad odium & rancorem majorem excitant. Si hæc nihil proficiant, suadeat illis, ut Parochum, vel Virum Religiosum adeant, eumque rogent ut cum marito suo agere, aptisque mediis prudenter applicatis, ad frugem reducere studeant; ipsæ verò interea negotium hoc Deo commendent, proque felicitate ejus successu Communiones aliquot, vel elemosinas, aliaque opera offerant.

5. Si neque hoc remedium efficax fuerit, ad patientiam hortetur, suadeatque, ut ex malo tanto fructum bonum meritorum in cælo ingentium extrahere studeant, nè alioqui & illis objici possit, quod S. Job. suæ uxori objecit & dixit: *Quasi una de stultis mulieribus existi. Si bona de manu Dei suscepisti, mala quare non suscipias?* Profecto enim stultè agunt uxores, quæ impatienter ferunt tales miseras, quia sic & gravius ferunt crucem, & in altera vita nil nisi graves poenas expectare ex ea possunt, cum tamen per patientiam potuissent crucem hanc leviolem reddere, & simul ingens in cælis præmium mereri.

Secundum genus tentationis provenit, ex liberorum & aliorum domesticorum corruptis moribus. Contra has tentationes sic eas muniat Sacerdos. 1. Doceat illas, non nimis graviter apprehendere errores subditorum & liberorum, sed potius considerare eos ut cæcos, ut ægros, quibus minimè irasci, sed cum charitate & condolentia media applicare solemus. 2. Suadeat, ut non quosvis errores mox puniant, sed minores dissimulent, exemplo piscatorum, qui piscis minoris jacturam contemnunt, ut majorem lucentur. Revocet illis in memoriam Dei misericordiam, quam erga ipsas ostendit; & dicat illis: Ecce, an non vos quoque estis filia Dei? & tamen quàm parum impletis mandata illius? si quoties peccatis, mox Penam injungeret, quoties jam in Purgatorio, aut inferno essetis? Si ergo vos, quæ ratione polletis, à vobis ipsis impetrare non potestis, ut efficiamini tales, quales esse debetis, quomodo minus à liberis vestris, ratione destitutis hoc exigetis? 3. Hortetur illas, ut cum mansuetudine potius, quàm severitate eos corrigant, nam ut S. Prosper l. i. de vita contempl. ait: *Leniter castigatus exhibet reverentiam castiganti, asperitate autem nimia increpationis offensus, nec in-*

crepationem recipit, nec salutem. Et ut S. Gregorius in Pastor. cap. 35. ait: *Plerumque quos Cruciamena non corrigunt, ab iniquis actibus lenia condementia compescunt.*

Tertium genus tentationis oritur ex sollicitudine, quam de liberis tum alendis, tum necessariâ dote instruendis habent. Contra hanc sic illas muniat Sacerdos. 1. Hortetur illas, ut filios in timore Domini doceant, & exemplo S. Tobia ab infantia faciant, timere Deum; Hanc enim solam esse optimam hæreditatem, quam nemo liberis invitis auferre possit, & cum qua nullum necessarium ad vitam mediorem defectum sine possunt; eam enim si liberis instruxerint, aucter cum S. Tobia ad illos dicere ipsas posse: *Dilecta proles, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, & receperimus ab omni peccato, & fecerimus bene.* Tob. 4. Ut etiam Deus ipse per Psalmistam dixit: *Non est inopia timoribus eum* Isaia 33.

2. Jubeat illas considerare, quàm liberaliter Deus aves in aère, feras in sylvis nutriet, quanto magis ergo hominibus pretioso ipsius Sanguine redemptis necessarium victum non negabit?

3. Jubeat item meminisse, quod non tam ipsarum, quàm etiam Dei filii sint liberi earum; imo magis Dei, ut qui corpus & animam dedit, si ergo ipse tantopere sollicitus sunt pro liberis, neque illos unquam fame perire sinerent, quanto major de talibus liberis cura ab ipso Deo expectanda erit?

4. Ostendat illis, quantum periculum & damnum liberis & sibi ipsis creent, si amplam nimis hæreditatem parent; sibi quidem, dum interea salutem suam & celestes divitias comparare negligunt, pro quo tamen ipso labore exiguas à liberis gratias referent, sed potius efficiant, ut & in vita mortem ipsarum illi assiduo desiderant (quo citius paratâ hæreditate fruatur) post mortem verò convivium instituunt, & per turpem decoctionem hæreditatis, notam parentibus mortuis injurant, pro honore & levamine quod per tantos vitæ labores expectabant.

§. IV.

Praxis Viduas instruendi.

Explicandum Viduis, quod cum marito careant, debeant se Christo offerre, & illum in Sponsum accipere. Suadeat ut Christo pro dote offerant has quatuor virtutes. 1. Insignem vitæ honestatem, qua studeant Christo soli placere, & ab eo vicissim amari. 2. Constantium studium Orationis: per hanc enim sponso suo familiares fient, nec aliorum colloquia ambient. 3. Patientiam, quæ æquo animo ferant miseras & desolationes quas seculum affert status viduitatis. 5. Charitatem erga liberos & domesticos, quæ tum necessaria illis provideant, tum in pietate & bonis moribus benignè instituant.

Tentationes quædam propriæ sunt Viduis, contra quas à Sacerdote muniri debent.

Prima tentatio oritur ex mariti morte; contra quam sic eas muniat Sacerdos. 1. Ostendat, merito sperari posse se, maritum inter Electos annumeratum esse, proinde, si verè illum dilexerint, gaudere magis ipsas debere, quod ille ex carcere corporis liberatus, & ab exilio revocatus in patriam, omni deliciarum genere affluentem fuerit.

2. Declaret etiam illis, melius sic provisam fore à marito, si enim, cum in terris viveret, tantâ curâ uxori & liberis necessaria providebat, quanto magis in cælis

Arde
kin

Theo
logia

D. 117
2. 5

celis hoc facturum, ubi & charitas innumeris partibus aucta est, & major ad quævis à Deo impetranda facultas adest.

3. Revocet in memoriam, quoties viventem adhuc Maritum in longinquis forte regionibus negotiorum causa abeuntem sine dolore dimiserint; quidni ergo etiam jam ipsius absentiam per diem unicum (nam mille anni coram Deo & cum æternitate comparati, sunt sicut dies hesternæ, quæ præterit) æquo animo ferant, ut suo tempore, tantò cum majori gaudio, in cælis iterum videant; maximè cum sperare possint, in eum locum abiisse maritum, in quo negotia sua, & liberorum commoda optimè apud Deum & Patronos procuraturus credatur.

4. Ostendat illis, quod loco Mariti defuncti infinitis ditiores, pulchriores, nobiliores, sanctiores, & præterea etiam immortales, summeque sponsæ suæ amantem Sponsum, videlicet Christum, habere possint; ei proinde se despondeant, & tum audacter cum S. Davide Psal. 22. dicturas: *Dominus regni me, & nihil mihi deerit.*

Alter tentatio, ex ipso Viduitatis statu & solitudine perisique viduis per quam sanè molesta oritur, contra quam sic illas munit Sacerdos, 1. Declaret, quantum curam se de Viduis habiturum promiserit Deus, nam Exodi 22. cap. dicit: *Vidua & pupilla non nocentis, si laeseris eas, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem earum, & indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, Jeremiæ 22. præcipit: Viduam nolite contristare. Matth. 23. Vobis Scriba & Pharisæi hypocritæ, qui domos viduarum comeditis. Psalmista Psalm. 145. dicit: Pupillam & viduam suscipiet. Et Deus Psalm. 67. Pater Orphanorum & Judex viduarum vocatur, ut innuat, se speciali ratione Viduas defenditurum.*

2. Illis ostendat, quàm fideliter Deus promissis steterit, & quantam jam olim curam de illis habuerit, in eumque finem ob oculos illis ponat viduam Sareptanam, 3. Reg. 17. ab Elia mirè adjutam.

Alteram item, cui Eliseus 4. Reg. 4. per olei multiplicationem subvenit. Nobemi viduam singulari benedictione impertitam. Ruth c. 1. Viduam, cujus filium Dominus à morte suscitavit. Lucæ 7. Annam filiam Phanuelis, quam Prophetico Spiritu donavit, & quàm tantopere à S. Luca c. 2. laudari voluit. Viduam, quæ duos obolos, in Gazophilacium misit, præ aliis omnibus à Christo laudatam. Marc. 12.

3. Proponat in exemplum Viduas illas, quæ, cum possent, nubere noluerunt; quales sunt, Paula Romana, Blesilla ejus filia; Melania, quæ marito nondum sepulto viduitatem suam Domino consecravit; Euphrasia, quæ licet ætate florida, & divitiis affluens, & ab ipso etiam Imperatore rogata, ut secundas iniret nuptias, constanter abnuvit, & in Thebaidem se contulit; Elisabetha Regis Ungariæ filia, quæ totam se post mariti mortem pauperibus infirmis curandis impendit; Olympia Constantinopolitana vidua, quæ cum per annum & dimidium dumtaxat virum habuisset, & ab Imperatore Theodosio moneretur alium accipere, respondit: *Si Dominus voluisset, me viro nuptam esse, non tam cito me illo orbasset; quia ergo agnovit, non amplius expedire mihi Conjugium, conjugem abstulit.*

4. Revocet in memoriam illis incommoda matrimonii, & durum vinculum, ob quod ablatum gaudere deberent potius, quàm tristari; meminisse quoque luceat illius dilemmatis, quo vidua quædam Romana usa

est, dum dixit: *Aut futurus mihi maritus bonus, aut malus est: si bonus, vexabit semper timor mortis illius; si vero malus, expedit mihi magis malum hoc non experiri.*

Tertia tentatio, provenit ex sollicitudine de victu sibi & filiis procurando; contra hanc munit eas, partim iis mediis, quæ supra pro simili tentatione conjugatarum attuli; partim verò etiam iis quæ infra contra pauperum tentationes afferentur;

Specialiter verò hic proderit in memoriam revocasse illam historiam de vidua, quæ duas filias, quas alere jam non poterat, ad aram B. V. duxit, eique omne in illas jus maternum transfecit. Quo facto vix egressæ templo sunt, cum obvius illis juvenis factus plenum pecuniæ marsupium offert, seque patri eorum mortuo has pecunias debere asserit. Accipit pecuniam læta mater, & ex ea vestem filiabus honestam confici curat; cum autem vicini ita vestitas viderent, & talem pecuniam ex quæstu impudico comparatam suspicarentur, mater de infamia filiarum sollicita ad templum properat, & B. V. hanc necessitatem commendat, & sanè iterum audiat sunt preces. Nam die quodam festo, dum filie ante domum sedent, adest de cælo Angelus, & in conspectu multorum rosas virginibus tradit, dicens, eas ab ipsarum cælesti Matre in testimonium illarum virginitatis missas fuisse. Id ubi Princeps illius terræ intellexit, geminum Monasterium ædificavit, & utrique has virgines præesse voluit. Ita refertur in Speculo Exemplorum, exemplo 117. Et ex Apparatu videri potest ver. *Consolatio divina*, quomodo illa Viduis aderit, si ad eam fidenter confugiant.

S. V.

Quomodo, & de quibus instituenda Moniales, & Virgines.

Stuendum, ut sæpe recolant illam S. Bernardi sententiam: *Ad quid venisti? Ac proinde Mundo generose valedicentes, solum Christum pro Sponso eligant, certoque sibi persuadeant, quidquid sponsa in Sponso suo exoptare possit, id omne illas in Christo infinites perfectius reperire; ideoque meminisse eas jubet sententiæ illius à S. Paulo 1. ad Corinth. cap. 7. prolata: *Quæ nuptia est, cogitat quæ mundi sunt, quomodo placeat viro; & mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta & corpore & spiritu.* Audiant ergo & implere studeant consilium in simili negotio viduis à S. Augustino de bono viduitatis datum, dum ait: *Currite ad illum, placete illi, ex illo vivite, cum illo, & de illo.* Præcipue verò illas hortetur ad magnam corporis, animique integritatem, ad Orationis studium, ad obedientiam, modestiam, & patientiam; hæ enim virtutes maximè sponsam Christi decent. Porro tentationes ipsarum ad quatuor fere species revocari possunt.*

Prima oritur, ex solitudinis religiose tædio; contra hanc sic illas munit, 1. Proponat illis exemplum avicularum inclusarum, quæ initio quidem solitudinis impatientes exitum ubique sollicitè quærunt, sed paulò post solitudini assuetæ, adeo delectantur illà, ut neque aperto etiam ostio exeant; idem ergo ipsas sperare tantò certius jubet, quantò fortior est gratia divina, quàm consuetudo.

2. Revocet illis in memoriam, quomodo pleræque Uxores in sæculo solitariae domi resideant, & intercæ mille crucibus & curis oneratae gemant & felices virgines Deo consecratas & inclusas prædicent; gaudeant ergo illæ, sibi obtrigisse felicitatem, quam aliæ tantopere expetunt, neque tamen obtinere possunt,

3. Offen-

Arde
kin

Theo
logia

D. IV

3. Ostendat illis peculiaris favoris indicium hoc esse, quod Deus ita illas Monasterio incluserit; ut enim venatores accipere oculos obvelant, ne viliores prædam insectatus, nobiliorem dimittat; ita Deus obvelat oculos mentis & corporis Monialibus, ne illi videant & Deum amare omitant. Sicut item imagines elegantes & altaria velis obteguntur, ne sordibus infectæ splendorem suum & pulchritudinem amittant; ita Deus Moniales vult obvelatas esse, ut tanto pulchrior ipsarum anima, puriorque remaneat, aptaque fiat ad Sacrificium Holocausti in ea offerendum.

4. Meminisse jubeat, quid sponsus ipsarum per Oseam c. 2. dixerit: *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus.* Si ergo in solitudine *Jesus* est, & esse cum *Jesus* Paradisus est; cur solitudinem horreat Christi Sponsa? Audiant ergo Thomam de Kempis lib. 1. cap. 20. sic loquentem: *Si cuncta videris presentia, quid essent nisi visio vana? Eleva oculos tuos ad Deum in excelsis; & ora pro peccatis tuis & negligentis. Dimitte vana vanis, tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad te Jesum dilectum tuum, mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.*

Secunda tentatio oritur, ex defectu temporis ad orationem; quandoque vero ex consolationum, quas in precibus sentire cupiunt, carentia. Contra hanc sic illas munit. 1. Ostendat illis meliorem esse & gratiorem Deo obedientiam, quam victimas orationis & sacrificia laudis. Certè quemadmodum servus in vinea laborare jussus, si Domino suo domi suaviter canere, vel cytharâ ludere vellet, minimè gratum obsequium ipsi præstaret: ita nec hominis grata Deo oratio esse potest eo tempore, quo Deus aliud ab ipso obsequium petit. Doceat præterea, ipsum opus obedientiæ orationem esse; sic enim S. Augustinus super Psalm. 150. Cum quaesisset, quomodo resoratione eatentes à S. Davide ad laudandum Deum invitaret; laudare ipsum possint, respondit, in eo, quod ipsi obedientes sint, & suos effectus ad nitum ipsius producant; unde subjicit S. Doctor: *Vis semper laudare Deum? bene fac omnia, & laudasti Deum.*

Insuper firmiter illis persuadeat, ipsas consolationes, quas in oratione sentiunt, si propter obedientiam relinquuntur, per obedientiam melius recuperari, si enim gaudium est in hoc mundo, hoc utique possidet puri cordis homo, quis autem cor purius & meliorem conscientiam habet, quam is, qui in omnibus Dei voluntatem se implere visse advertit? Nimirum talibus contingit, quod illi Moniali, quæ cum Christum, qui ipsam visitaverat, ad portam vocata dimisisset; rediens adhuc invenit, dicentem tamen, se abiturum fuisse, nisi ipsa, quo obedientia vocaverat, abiisset.

Secundò illis, quæ Desolationes in oratione patiuntur, firmiter persuadere conetur, in his sensibilibus consolationibus non consistere profectum & perfectionem hominis, sed potius in integra resignatione sui in manus Dei, multoque gratiores Deo charioresque esse animas, quæ desolationes patiuntur & ariditates, quam quæ consolationibus avidè inhiant. Quod pulchrè aliquando Deus personæ cuidam desideranti scire, quænam anima Deo charissimæ essent, declaravit sequenti viso, ut in Speculo exemp. V. *Tribulatio exemp. 6.* videre est. Viderat illa persona Christum ad altare stantem, & in fratres Moniales flectentes. Ad harum primam accedens Christus, suaviter eam allocutus est, &

postea SS. Corpus suum tradidit. Subindè ad alteram progressus, duris verbis, & torvo aspectu eam castigavit, simulque etiam SS. Corpus suum porrexit. Tandem ad tertiam pergens, non verbis tantum, sed etiam verberibus eam plurimè afflixit, & cum deorum SS. Corpus suum præbuit. Cum autem persona illa hujusmodi explicationem peteret, respondit Christus, primam quidem Monialem sibi charam esse, sed qua non nisi consolationes appetit, non esse eam tam charam ipsi, ac secundam, ut quæ etiam durius ab ipso tractata, ab ejus servitio non desinat; verumtamen, quia, si graviores essent tentationes, animo & proposito deficeret, ideo tertiam sibi charissimam esse, ut quæ nullis adversis rebus sese ab ejus amore, & servitio permitti absterret.

Tertia tentatio, oritur ex eo, quod à Superioribus non videantur amari, ideoque non applicantur ad honorifica officia, sed perpetuis increpationibus venentur. Contra hanc tentationem sic eas munit. 1. Proponat exemplum Christi, qui usque ad 30. annum oblectam vitam vivens, subditus erat parentibus suis.

2. Jubeat meminisse, ad quem finem venerint in Religionem? nonne ut eligerent abjectæ esse in domo Dei sui magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum? Gaudeant ergo sibi occasione offerri finis sui obtinendi, & ea sedulo utantur.

3. Demonstret illis, omnia officia suam dignitatem & excellentiam detumere à voluntate Dei, illumque Deo copiosius honorandum, qui officium ab eo impostum perfectius impleverit, perinat ac in comedia non attenditur, quam personam egerit actor, sed quam benè.

4. Ostendit illis commoda, quæ afferunt humilia officia præ altioribus. Nam 1. minus periculi in illis reperitur vanæ gloriæ, & præmii per eam perdendi. 2. Purior est intentio; & hoc ipso major à Deo benedictio. 3. Minoribus talentis ad ea opus est. 4. Curas minores requirunt. 5. Consolationes divini in iis sunt frequentiores. 6. Proximus magis inde edificatur. 7. Charitas fraterna mirè per ea augetur & conservatur; omnes enim diligunt eos, qui se ipsis subjiciant, & onera pro ipsis portant. 8. Superiores valde recreantur, & multis curis sublevantur, quas alioqui suscipere deberent, dum timent, ne imponendo vilia officia, subditos offendant. 9. Securius possidentur; quia pauci sunt qui ambiant illa humilia.

5. Demonstret illis, nullam familiaritatem esse magni faciendam, aut magis appetendam, quam cum Deo; ad hanc verò semper illis januam esse apertam. Hortetur ergo illas, ut in tentatione constitutæ imitentur Rachaelem Monialem; quæ, cum à Judaismo ad veram Fidem conversa, nunquam in monasterio visitaretur, ut cæteræ Moniales, reliquis ad portam garricibus; ad altare cubiculi sui accessit, & B. Virginem, aut Christum rogavit, ut & ipsi eam ad colloquium admittèrent; magisque consolata discessit, quam si ad portam cum aliis fuisset locuta, uti in Spec. Exem. V. *MARIA Exem. 10.* videre est.

6. Hortetur eas ad imitandum exemplum S. Catharinæ domensis; quæ ut levius ferret vexationes parentum & domesticorum, Christum in parente, B. Virginem in matre, in reliqua familia Apostolos sibi imaginabatur.

Quarta tentatio, oritur ex vitiiis & peccatis quotidianis, in quæ solent incidere, & ob quæ non modicè anguntur.

anguntur quandoque Moniales. Contra hanc ergo tentationem sic eas munit.

I. Jubeat illas meminisse conditionis humanæ, atque in memoriam illis revocet dictum B. Aloysii, quo dicere solebat, nimium delevibus & quotidianis erratis affligi, indicium hominis esse semet ignorantis: qui enim se norit, non posse esse nescium, hortum suum tribulorum ac spinarum suapte naturâ feracem esse. Hinc ille adversus errata quotidiana hac oratione utebatur: En mi Domine, quam fragilis sum & miserabilis! quam proclivis ad lapsum! Ignosce mihi Domine, & gratiam concede, ne idem peccatum iterum committam, & tunc quiescebat.

II. Perluadeat illis, quod quemadmodum infirmus tendens in certum locum, etiam si sapius ex infirmitate caderet; certo tamen veniret ad locum, si post casum mox resurgeret: ita & animam, quæ tendit ad cœlum, certo eo perventuram, licet quandoque in peccata venialia labatur, modo resurgere citò conetur.

III. Pari modo persuadeat illis; quemadmodum patet infanti suo ob morbum cadenti potius condolet, quam indignatur; ita Deum quoque animæ ex infirmitate cadenti, non modo graviter non indignaturum, sed potius condoliturum, mediæque ad infirmitatem curandam suppeditaturum.

S. VI.

Praxis juveni & consolandi Pauperes.

INstruendi sunt pauperes, ut sortis suæ vilitate non affligantur, sed cum gaudio inde sibi meritum & coronam acquirant.

I. In hunc finem proponat exemplum Christi; qui ut S. Paulus 2. ad Corinth. c. 8. ait: *Propter vos egenus factus est, cum esset dives*; si ergo solatium est miseris locios habere, quantum erit solatium pauperi, paupertatis socium habere ipsum Christum?

II. Revocet illis in memoriam, quot millia sapientissimorum virorum & sanctissimorum sponte amplexi sint paupertatem, ut essent similiore Filio Dei; quidni ergo & ipsi gaudeant, ulro à Deo oblatam hanc gratiam, quam alii per magnas difficultates & certamina quaesierunt?

III. Jubeat meminisse, vitam nostram similem esse eomœdiæ; ut ergo actor libenter per diem personam mendici vel rustici gerit, si speret inde se Regi, Aulicisque per eam magis placiturum, & majus præmium obtenturum; Ita & ipsi libenter vilem suam personam per brevem vitæ diem sustineant ut Deo cœlitibusque magis placeant, & merita sua multiplicent.

IV. Ostendat talem tantum esse quemlibet hominum, qualis & quantus est apud Deum, atque adeo illum esse in hac vita digniorem, qui sanctior est; hanc ergo dignitatem obtinere eum in ipsorum sit potestate, cur doleant, se falsâ gloriâ honoribusque carere?

V. Demonstret, quod Deus divitiis illis non dederit, specialis favoris loco habendum. Indicium enim est, Deum hic velle curam eorum habere, atque eos in altera vita ditare regno illo, quod pauperibus promisit; etiam ipsos in hac vita à curis, quas divitiæ afferunt, liberos esse, & annos suos in vera pace transigere. Ad quem finem proderit narrare historiam de Fabro illo ferrario, quem cum vicinus dives toto die cantantem audisset, quoddam marsupium pecuniâ plenum in officinam conjecit, quo ille invento, mox curis obrutus de pecunia servanda & augenda, à

R. P. Arsdick Tom. III.

cantu abstinuit, neque eum resumpsit, donec vicinus detecto consilio suo pecuniam repetit.

*Altera tentatio, eaque gravior, oritur ex timore de victu & vestitu quotidiano parando, contra quam sic munit eos. I. Declaret illis, quantam Deus semper curam se habiturum pauperum promiserit, & actu habuerit, ut merito S. Psalmista Pl. 10. dixerit, quod oculi ejus in pauperem respiciant; diligenter scilicet considerantes, ne aliquid ei desit; nam illi derelictus est pauper, eodem teste Pl. 9. Unde jam olim etiam apud Ethnicos, teste Menandro Epist. 28. pauperes à stimabantur Deorum esse. Quam vero fideliter steterit Deus promissis, id unum indicio satis esse potest, quod Scrip. dicat Pl. 36. *Junior sui, etenim senu, & non vidi justum derelictum, nec semen ejus quarens panem Divites egerunt & ejuraverunt; inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono.**

Si Princeps promulgari juberet, nihil ei magis placiturum, quam si cives, quocienscumque re aliqua indigerent, ad eum confugerent eamque, audacter peterent; quis civium foret qui non sapienter, imò assiduo ad ipsum confugeret? & tamen hic Princeps tum propter fragilitatem, tum propter limitatas divitias fallere posset. Cum ergo Deus summe verax & potens simile decretum promulgari jussit, imo ipse promulgaverit, dum dixit *Petite & accipietis &c.* Joan. 16. an non maxima cum fiducia ad eum confugiendum erit?

Demonstret illis, quot titulos habeat quivis homo justus ad omnia necessaria à Deo speranda.

Primus est, quod homo sit: si enim Deus lilia agri, & volucres cœlitum sollicitè nutrit; an ipsius hominis, propter quem omnia illa condidit, non majorem rationem habebit?

Secundus titulus est, quod redemptus sit: quis enim ovem, aut equum, aliudve animal, quod magno pretio emerit, fame perire sinit? quanto minus ergo Deus hominem pretiolo sanguine suo emptum & redemptum necessariis ad vitam subsidiis destituet.

Tertius est, quod sit, *Christianus*: quis ignorat, quantam curam Deus Israëlitarum habuerit: qua charitate & sollicitudine illis manna de cœlo totannis, coturnices, & aquam de petra providerit? & Christianis, qui veri Israëlitarum sunt, quorum illi figura erant, victum quotidianum negabit? aut certe populo illum sequenti per tantum miraculum panem datum credemus; & Christianis non corpore, sed animo, non pede, sed affectu, non gressu, sed virtutis studio ipsum sequentibus ac imitantibus, necessaria alimenta negaturum existimabimus.

Quartus titulus est, quod *Servus* sit: quis nescit, quantâ curâ victum subministremus etiam brutis servantibus nobis? si verò servum nacti sumus fidelem, & utilem, quam agrè demittimus? An igitur minorem charitatem à Deo sperabimus? an nescimus, quantâ curâ fidelem servum suum David protexerit, & conservavit? quam sollicitè Eliam per corvum aluerit? quam liberaliter Jobo, cui similis in terra tum temporis servus repertus non erat, duplicia restituerit.

Quintus titulus est, quod sit *Amicus* Dei: quis amicum sibi gratum deserit? quis nescit amicum omnia esse communiâ? si ergo Deus hanc consuetudinem à deo servare decrevit, ut etiam se ipsum amicis dare statuerit, an in quotidianis alimentis suppeditandis eam transgressurus credetur? Certè ad fiduciam orationis adhorta-

R.

adhorta-

adhortaturus, amici panem iterato petentis exemplo usus est, ut indicaret, hunc esse specialem titulum, ob quem non facile quid negari possit petenti.

Sexus titulus est, quod sit *Filius*, si enim ipsa etiam bruta tam sollicitè pullos suos alunt; an Deo hanc providentiam adimemus? An infans, si ratione præditus esset, prudenter dubitare posset, num mater eum lactatura esset, & quis dubitabit, an Deus sustentaturus sit: quibus dixit: *Nunquid obliviscis potest mulier infantem suum? quod si illa oblitiscatur tuum, Iſaïæ. 49.*

Septimus titulus est, quod sit *Sponsa Dei*: quis unquam audivit sponsam regiam à sponso desertam esse, si illa bene se gesserit? Certè Assuerus Estheri dimidium regnum obtulit; quanto magis daturus fuisset, si victum tantum petiisset? An Rex celestis à terreno se vinci patietur? Hos ergo titulos bene perpendere pauperes jubeat Sacerdos, certoque promittat, iis fiduciam auctum iri: si enim, qui litteras septem sigillis munitas à Rege accepisset, quibus ei vicium promitteret, minime dubitaret, quin Rex promissis staturus esset: quanto minus de Deo, qui hos septem titulos tam benignè largitus est, dubitare fas erit? Id unum ergo singulari cura agant pauperes, ut mandata Dei servant, orationem frequentent, patientiam in adversis non desistant: de cætero omnem sollicitudinem in Deum coniciant, & cum ipsi in ore ac mente assidue habeant.

§ VII.

Quo modo agendum cum Consuetudinariis, & Obstinatis peccatoribus.

Sacerdoti hic imitanda est Christi mansuetudo & patientia, quæ peccatores expectat & recipit. Illius ars & industria non est posita in eo ut tales statim sine absolutione dimittat, sed ut congruis mediis & motivis tales efficiat, ut merito absolvi possint. In hoc, non illo, consistit labor viri Apostolici.

Primo loco ad illorum animos emolliendos adhibenda est sincera ad Deum precatio pro eorum salute. Juvat etiam benigna conversatione, aut etiam obsequiis animos eorum disponere ut monita salutaria facilius recipiant, quod S. Xaverii familiare fuisse in ejus vita narratur.

II. Si legere norunt suadeat illis, ut singulis diebus tardè & attentè unum alterumve folium ex libello pio legant, maxime ex tali, qui vel de æternitate, vel de quatuor novissimis scribat. Hi enim Concionatores multo efficacius plerumque persuadent emendationem, quam ii, qui in cathedris cum strepitu detonant.

III. Specialem illis commendat affectum & fiduciam ad SS. Domini Passionem, horteturque, ut singulis diebus semel vel sæpius ad honorem illius Orationem Dominicam, vel Salutationem Angelicam recitent: Hunc in finem juverit illis indicare, quod Christus quondam S. Gertrudi dixit: *Quilibet poterit respirare in spem venie offerendo Deo Patri vitam innocentissimam Passionem & mortem. Credat igitur peccator, se per hoc obtinere saluberrimum fructum indulgentiæ, quæ a nullum tam efficacis remedium contra peccata poterit in terris haberi, sicut devota memoria mea Passionis cum fide recta & vera penitentia, l. 4. In fin. diu. piet.*

IV. Similimodo conetur eos ad singularem fiduciam & amorem erga B. Virginem excitare. Suadeat ergo Sacerdos, ut hanc B. Virginem peccator cum quo agit

variis obsequiis demereri sibi studeat, maxime singulis diebus aliquid in honorem ejus recitando, in ejus libro confitendo, per diem integrum, maxime vero Sabbato, abstinendo ab illo vitio, quo maxime infestatur. Eum in finem conveniet unà alterave brevi historia ostendere, quam salutare hoc medium multis peccatoribus fuerit, Ex. grat. illi Militi, cui diabolus servi specie assumptâ per 14. annos fervierat, occisurus illum, si vel semel Salutationem Angelicam, quam recitare quotidie consueverat, omisisset, qui tamen postea B. V. patrocinio & ope Eremitæ ejusdem, fraude dæmonis delictâ, egregiè respicit. Uti fufius in Spec. Exem. V. Sal. Angel. Exem. 5. refertur. Alius vero, qui Sabbato virginis Mariæ nomen habentis pudori, amore beatissimæ Dei Mariæ, pepercit, in torneamento occisus, contritionis elicitæ gratiam, & cum hac salutem obtinuit, Ibid V. Horæ Canonice Exem. 4.

V. SS. Eucharistiæ usum quoque, si possit, omnibus modis persuadeat: ibi enim mensa est, quam paravit Dominus adversum eos, quos tribulavit peccatorum vitiorumque habitus. Ibi humanus ille medicinalis Sanguis later, qui si hauriatur à peccatore, à morbo Caduco ad peccati lapsum impellente eum liberabit. Expectus hanc efficaciam est miles ille, qui concubine amore implicatus, cum S. Bernardi suavis in ægone constitutus SS. Eucharistiæ accepisset; adeo mox mutatus est, ut summè eam detestatus sit, quam summè prius deprecatur, uti fufius in Spec. exem. V. Attritio videre est.

VI. Nonnunquam proderit adhibere medium illud, quo S. Bernardus peccatorem quendam à prava consuetudine abduxit; dum illi suavis, ut triduo tantum ad honorem SS. Trinitatis à familiari sibi vitio abstineret; quod cum ille fecisset, suavit S. Bernardus ut alterum triduum ad honorem Christi adjiceret, quo consilio observato, ita ille immutatus est, ut etiam sine pacto ullo deinceps abstinere statuerit.

VII. Salubre quandoque etiam fuerit, dolo bono circumvenire peccatorem, & ad exemplum Nathan Prophete, parabola, vel etiam historie propositione, ipsi status sui periculum, vitæque sceleratæ turpitudinem ostendere; quod tamen initio dissimulante admodum faciendum est, ne artem mox advertens, difficulter capiatur. Parabola autem vel historie tales possunt esse: 1. Narret, quod Acroamatis Jac. Bidermanni, historiam de filio, qui in vineam ire jussus, patrem in itinere invadens dejecit in terram, & eultro interemit. Inferat subinde, hoc facere peccatorem respectu Dei Patris. 2. Narret ex eod. libro historiam de muliere illa, quæ captivum maritum testudinis suæ musicæ auxilio ex Turcica captivitate liberavit; fingatque, eam postea domi à marito male habitam, & tandem post gravia & repetita vulnera penitus occisam: Inferat hoc peccatores respectu Christi facere. 3. Fingat fuisse Reginam, quæ ex humili loco in aula translatâ ad regias nuptias, misererit se aliquoties rabulis & lixis, & neque à Rege privatim mōnita, neque minis deterrita abstinuerit. Tali parabola propositâ expectet, quid peccator judicet: & tum inferat: Tu es illa Sponsa Spiritus sancti, &c. 4. Fingat aulicam ob delicta sua sæpius à Rege mōnitam, jamque excedendum ab aula amicorum tamen precibus fuisse servatam; sed illum post decies recuperatam, amicorum ope, gratiam apud Regem, necdum tamen respiscere, sed in antiqua peccata frequentius labi: an hic ulteriori amicorum auxilio dignus videbitur? Inferat subinde, peccatorem talem esse, qui toties Sanctorum precibus in gratiam

Arde
Kin

Theo
logia

D. 117
2. 8

viam cum Deo reductus, necdum tamen respiciat. Fingat hominem aliquem eo infania reductum esse; ut ultro vestes exuens porcorum stabulum intraverit, ibique cum porcis habitavit, siliquas & fæces comederit, in luto, si quod vidit, se volutarit, vomitum reborbuerit &c. Inferatque, peccatorem esse talem; belisilque se assimilare, 6. Fingat esse aliquem, qui testamentum, quo ingens, hæreditas ei transcribatur, vili pretio vendiderit: & ostendat talem esse peccatorem, qui gratiam pro vili voluptate vendat.

VII. Fingat Ducem quendam, cuiarx valde opulenta commissa sit, eaque inluperabilis vili pretio corruptum, se & arcem hostibus capitalissimis tradidisse. Inferat hoc peccatorem agere, qui arcem animæ diabolo tradat, 8. Fingat comicum fuisse; qui, cum pollicitus fuisset comædiam exhibere, atque ideo Regem cum tota aula sua invitasset, nunquam tamen in theatrum prodierit, & comædiam auspiciatus sit. Inferat, talem comicum esse peccatorem, qui conversionem differt.

VIII. Quandoque illi ostendat, quantum gaudium creare possit Deo & omnibus Sanctis, si seipsum emendet. Eum in finem proderit attulisse favores speciales, quos peccatoribus sincerè convertis exhibuit Deus, maximè S. Mariæ Magd. Mariæ Ægyptiacæ, Pelagiæ &c.

§. VIII.

Quo modo inducendi qui Inimicitias deponere nolunt.

Difficilis est curatio hujus morbi, quia instar ulceris inimicis præcordiis infixæ hæret inimicitia: & ferme quisque suam iram & indignationem justam putat, & culpam totam in suum inimicum rejicit. Hinc consultum est ut Sacerdos tanquam Dei mediator conetur initio inducere utramque partem ad exhibendam aliqua signa saltem communia mutæ benevolentia, ut est salutiatio, alloquium, aut congressus mutus: per hæc enim aliquando incipit illa nubes dispelli, dum unus experitur alium non esse à se tam alienum, quam existimabat. Ostendat etiam pacis Mediator, se Adversarii causam non agere, sed potius velle ipsius bono, saluti, & tranquillitati consulere.

I. Cum affectu charitatis, proponat illi exemplum Christi, qui in Cruce exclamavit: *Pater dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt*, Lucæ 23. Inferat ergo: Si Dominus inimicis tam gravibus tam liberaliter ignovit, tu servus illis minoribus non ignosces? Hoc exemplo Theodosius Imperator se animabat; cum enim rogaretur, ut veniam iis, qui ipsum offenderant, daret, respondit. Quid mirum est, si nos, qui homines sumus, homini ignoscamus, cum Christus, qui Deus est, inimicis suis tantis tam liberaliter ignoverit?

II. Ostendat, quam necessarium sit, ignoscere inimicis, eo quod alioquin nec nobis dimittantur peccata nostra, uti pater ex sermo Evangelico debitum suum parvum dimittere nolente. Hunc in finem proderit unum alterumve exemplum paulò terribilius adferre, v. g. de Sappirio Sacerdote; qui jam ad martyrium ductus, quia Nicéphoro veniam petenti eam negavit, mutata mente deus immolavit, uti apud *Sarum* 9. Februarii videre est. Aut de muliere; quæ cum in turba hominum ab adolescente leviter impulsâ, & humi prostrata, veniam flexo poplite & junctis manibus petenti negasset, à demone inspectantibus omnibus abrepta & in puteum dejecta est, uti *S. Bernardinus Senensis* Ser. 15. Quadr. refert. Aut de illa muliere, quæ dimittere noluit, in morbo dum ei SS. Eucharistia pro Viatico offertur,

R. P. Arjdeck, Tom. III.

vultum ista avertit, & dixit: *Sicut ego averti vultum ab aliis, nolens eis dimittere, ita Deus avertit nunc, vultum suum à me*: Hæc dicens obiit. *Spec. Exem. V. Dimittere, Exem. 6.* Aut de illo, qui cum esset mortuus, & in Ecclesia pro eo preces consuetæ dicerentur; Crucifixi imago manus retraxit, & auribus opponens dixit: *Nec peperci, neque parcam, ibid. Exem. 4.* Quod si dubitaret Sacerdos, num is, cum quo agit, seriò ignosceret; posset terribilem illam historiam de Nobili illo Cordubensi narrare; qui quia sic tantum veniam dederat, Angeli duo Sacerdotem ad ejus sepulchrum deducentes, jusserunt SS. Hostiam ex ore auferre; quo factò deturbatum cadaver in fossam, videri desit, uti fufius legere est in *Padag. Christ. p. 2. c. 15. §. 2.*

III. Ostendat, quantos favores Christus exhibuerit iis, qui inimicis ignoverunt: nam S. Gualberto, & alteri cuidam nobili Anglo, post condonatum hostibus, ab illo quidem fratris, ab hoc autem patris eadem, ad Christi effigiem orantibus, visus est Christus, viventis modo, toto capite annuere, & factum approbare, ut *Baron. tom. 2. anno 1051.* testatur. Mulieri verò cuidam, quæ occisorem filii in domum susceperat, ita Deus respondit hanc gratiam, ut filium ejus ex Purgatorio eriperet, & ipsi vitam æternam promitteret, ut *Faber in Fessio S. Steph. conc. 3. n. 3.* refert.

IV. Declaret, quàm præclaram habeat occasionem ingentia bona sibi comparandi, si sincerè & liberaliter ignoscat inimicis. Nam 1. per hanc viam facillimè obtinetur remissio peccatorum, juxta illud Christi: *Matth. 6. Si remisseris hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cælestis delicta vestra. Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur*? ibid. c. 5. Quis autem non libenter tres obolos proximo remitteret, ut aliquot miliones debitorum ipsi remitterentur? 2. Ingens præmium in celo sperare potest: si enim majus meritum ibi est, ubi major difficultas reperitur; quis dubitet, huic actui maximum olim præmium responsurum, sicut maxima in eo difficultas reperitur. 3. Etiam majorem sibi honorem & famam comparare potest ignoscendo: si enim magnam sibi obvenerit gloriam crederet, si exercitum multis millibus constantem superasset; an non majorem obtigisse dicet, si victoriam de seipso reportet, quæ omnium nobilissima est.

V. Ostendat illi, quod inimicus sibi potius: quàm ipsi nocuerit: similes enim sunt tales homines, qui alii cui nocent, vulpeculis Samsonis, quæ, dum segetes Philistæorum accendunt, seipsum etiam peremerunt: Similes sunt unicorni, quæ dum alia cornu appetit seipsam ita arbori affigit, ut extrahere illud non possit: Similes sunt gladio Adamantem aut silicem ferientem, qui se potius destruit, quàm lapidem: Similes sunt apibus, quæ dum aliis aculeum insigunt, se perimunt: Similes sunt canibus lapidem invadentibus, qui dentes potius suos consumunt, quàm lapidi noceant: Similes sunt illi, qui candelam emungit, ac candelæ quidem lumen elarius facit, digitos autem suos adurit & contaminat. Unde S. Hieronymus ad Eustochium ait: *Apud Christianos non qui patitur, sed qui facit contumelias, miser est.*

VI. Ostendat, quàm multorum honorum occasio illi sit inimicus, illorum nimirum omnium, quæ, n. 5. indicavi: si ergo amamus eum, qui nobis viam facit ad ingens lucrum faciendum, vel occasionem præbet ingentis præmii obtinendi: si diligimus eos, qui nobis vel in pugilatu vel in Academicis certaminibus se op-

R. 2

ponunt,

Arde
Kin

Theo
logia

D. 18
2. 8

ponunt, atque adeo occasionem faciunt fortitudinis & doctrinæ nostræ ostendendæ; an non tantò magis diligamus inimicos, quanto majora bona sunt spiritualia, quæ per amorem inimicorum obtinentur, quam materialia, quæ in hoc mundo tam sollicitè queruntur.

7. Hortetur, ut inimicum tanquam manum, & instrumentum, aut legatum Dei intueatur, quo Deus usus est ad ipsius læsi speciale commodum: an non enim ut sic exoseulabitur potius manum, aut legatum Dei tam paternè calligantis? Aut certe hortetur, ut cum intueatur tanquam à dæmone impulsam, aut morbo suo, an non ut sic potius condolebit ipsi, quam irascetur?

8. Ostendat, quod si velit vindictam de hoste capere, non possit id melius facere, quam si totam suam causam Deo committat; sic enim ipse Deus petit: *Mihi vindicta, & ego retribuam*, ad Rom. c. 12. Præterea verò etiam in memoriam illi revocet, quod nulla re magis se vindicare ab inimico possit, quam si nihil faciat injurias ejus; ita enim docet S. Hieronymus in Epistola ad Hebræos, dum ait: *Nihil ita confusam facit injuriam agentis, sicut fortis & mitis patientia tolerantis, & neque in opere, neque in lingua se vindicantis.*

Consultum est, etiam inducere alios à micis quibus ipse specialiter fidit, ut de adversario mollia colloquia inducant, declarando aliquam ab eo humanitatem aut beneficium sibi præstitum esse, bene de ipso locutum & conando in rebus agendis aliquid cum ipso commercium inducere: debent enim ad hujus morbi intestini curationem varia remedia tentari.

§. IX.

Quo modo juvandi qui in aliqua Tribulatione versantur.

Exponendum primò, Nihil sine voluntate Dei nobis contingere, testante Scriptura, *Eccles. cap. 17. Bona & mala, vita & mors, paupertas, honestas à Deo sunt.* Deus autem noster est Pater benignissimus, qui omnia ad utilitatem nostram disponit, & solus novit quid nobis expediat. Nec omittit suo tempore suum nobis auxilium, & solatium præstare, qui dicit iusto: *Cum ipso sum in tribulatione, & D. Paulo: Virtus in infirmitate perficitur.*

2. Ostendat, Tribulationes esse signum filiorum Dei & prædestinationis. Id colligitur 1. ex S. Paulo ad Hebræos c. 12. dicente: *Fili mi, noli negligere disciplinam patris, neque fatigeris, dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat; flagellat autem omnem filium, quem recipit.* Ex Testimonio S. Raphaelis Tob. 12. *Quia acceptus fueras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te.* 3. Et ex praxi Amantium, qui comprimunt fortiter manus. Sic Deus Apocalip. 3. ait: *Ego quos amo, arguo & castigo.* 4. Ex revelatione Dei, quæ quondam revelavit S. Gertrudi, quod, quando Dominus nihil invenit in homine, propter quod placita dignatione ipsi adesse debeat, tribulationes vel molestias tam corporales, quam spirituales eidem immittit, ut inde habeat oportunitatem manendi cum illo; quia S. Scriptura dicit: *Iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde.* Alio tempore eadem Virgo intellexit, *Bleso teste in consolat. Pusill.* quod quemadmodum annulus est signum desponsationis, ita adversitas humiliter propter Deum tolerata, sit verissimum signum divinæ Electionis, & quasi desponsatio animæ cum Deo, in tantum, ut gravatus quisque confidenter dicere possit: *Annulo subarrhavit me Dominus meus IESVS Christus.* Quod si inter ipsa adversa homo potest dono Dei etiam laudare Deum, & ei ex

animo gratias agere, jam tanquam sponsa amabilem coronam obtinet à Domino, quia gratitudo animi in adversis est ornatiissima atque pretiosissima corona animæ. 5. Ex testimonio Dei; quo S. Francisco dixit, infirmitatem, quam tum patiebatur, esse arham thesauri celestis, qui ipsi olim offerendus esset; ut in *Specul. Exemp. V. cæli gloria exemp. 8.* refertur. 6. Ex omnium Ss. Exemplo, de quibus S. Ecclesia canit: *Omnes Sancti quanta passi sunt tormenta, ut securi pervenirent ad palmam Martyrii.* Certè quò sanctiores fuere tantò magis tribulationibus vexati sunt. 7. Ex figuris variis, nam Ecclti Dei sunt Lapides, qui super ædificandi suo tempore super lapidem Angularem Christum crescent in templum Dei, ergo in hac vita polliri malleo tribulationis debent, illi sunt Triticum suo tempore in horreum Domini congregandum, ergo prius flagellari & excui debent. Illi sunt Uvæ ex Christo, tanquam verà vite progæta, ergo oportet torculari eos subjicere, ut gratissimum vitis succum porrigat. Illi sunt holocaustum & Victimæ Deo gratissima, ergo per ignem tribulationis immolari debent. Item tribulatio est aurea virgè Afflicti similis, quæ signum clementiæ & gratiæ apud Regem obtentæ erat. Item est similis Funiculo rubro, quem milites Josue Rahab meretrici dederant, ut eum appendens ante fenestram ab interitu servaretur, *Josue cap. 2.* Tandem est similis signo Tau, per quod olim *Ezech. c. 9.* notati ab exitio servabantur.

3. Præcipuè hortetur afflicti, ut Christi exemplum & Ss. Passiones ob oculos ponat sibi. Hinc enim mirantur & solatium oriri colligitur. 1. Ex ipsa Christi revelatione; cum enim quædam persona vehementer afflicta esset, hæc audivit vocem, surge & cogita vulnera mea. Fecit, & mox se consolatum invenit, uti in *Fasciculo Myrrha P. Caraffa* refertur. Alius, qui à Religione ad sæculum reverti volebat, à Christo his vocibus in proposito confirmatus est: *Omne asperum intinge in latus meum, & erit tibi dulce.* ibid. Unde S. Catharina Senensis dicebat, tribulationem esse duro pani similem, qui ut facile per patientiam concoqui possit, in Ss. Christi Sanguinem intingendus sit. 3. Ex æquitate: non enim est major servus Domino, neque discipulus supra magistrum: neque membrum pedis melius est capite: si ergo Christum oportuit pati, & ita intrare in gloriam suam, quanto magis membra, discipuli & servi ejus per hanc viam ad cælum tendere debebunt: Urias admonitus à Davide, ut in domum propriam iret, & quiesceret: respondit: *Arca Dei, & Israel, & Iuda habitant in Babylonibus, & Dominus meus Joab, & servi Domini mei super faciem terræ manent: & ego ingrediar domum meam, ut comedam, & bibam, & dormiam cum uxore mea? Per salutem tuam, & per salutem animæ tuæ non faciam rem hæc.* 2. Reg. 11. An non multo magis Christianus simili modo se alloquatur: Dominus meus in toto Corpore passus est talia ac tanta: & ego hanc parvam tribulationem non suscipiam: Etego quidem iuste, ipse verò quid fecit? Ille totum Calicem in sanitatem meam exhaussit, & ego in ejus honorem vel gustare illum recusabo?

Experientiâ colligitur hujus mediæ efficaciam. S. Elzearius Comes, cum uxor illius patientiam miraretur, reponit illi: *Noveris me inter dum sentire aliquam in animo adversum infestantes me indignationem: sed illicò me convertio ad cogitandam infirmitatem Christi illius, dicoque mihi ipsi cum imitari cupienti.* Estiamj

Etiam si famulus tuus barbaram tuam convellerent, & colaphos tibi impingerent, nihil totum hoc esset pra illis, quia Dominus tuus, & plura, & majora perpassus est, certaque habens, conjux mea, me nunquam cessare a commemorandis injuriis Salvatoris mei, donec animus plane sit tranquillus. Surtus 27. Sep. Colligitur etiam ex simili: sicut enim amara pilula, dum hostia involvuntur, facilius sumuntur: ita & tribulationes, si eas memoria Passionis Christi velut hostia involvamus. Sicut etiam Erinaceus in foraminibus petrae refugium quaerit: ita anima Christiani in SS. vulneribus quaerere deberet.

4. Hortetur, ut saepe ad praeterea tribulationibus promissa animum afflictus convertat, revocetque in memoriam illud S. Pauli ad Rom. c. 8. *Non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.* Si ergo Urinatores in aqua se prompte conijcunt, & gladiatores verbera contemnunt, & milites pericula alicui animo subeunt: bajuli onera laeti portant, ut vilem mercedem & praemium consequantur: sic etiam Jacobo Patriarcha videbantur dies pauci praemioris multitudine erga Rachaelem; quidni multo magis Christiani omnes adversitates libenter sustineant amore & spe tanti praemii, quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descendit? Sic Christus proposito sibi gaudio sustinuit Crucem. Sic S. Stephanus intendens in caelum, vidit caelos apertos, sic & Christus Apostolos excitavit: *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis.* Matth. 5. Sic S. Franciscum in gravi dolore oculorum animavit, dum dixit: *Franciscus, si tota terra esset aurum, & mare ac flumina & fontes essent balsamum, & omnes montes, collesque ac lapides essent gemmae; & tibi alius tibi aurum, longe his praetiosior daretur pro infirmitate, an non gauderes? Ecce hic thesaurus est vita aeterna, quam tibi reposui. Et ex tunc te investio; & ista infirmitas & afflictio tua est artha illius beati thesauri.* Spec. Exemp. V. *Gloria cael. ex. 8.* Diabolus quoque aliquando falsus est, se libenter omnia tormenta damnatorum usque ad extremum Iudicii diem toleraturum, si unico momento Deum intueri liceret: quid non tolerandum ut aeternum videatur? Sicut ergo vadantes flumen, sursum oculos erigunt, ne titubantes prolabantur; ita ne inter tribulationes labamur, consilium est, ut ad caelum oculos mentis erigamus; nam, ut S. Ildorus ait: *Qui futurae vitae praemia diligenter recognat, praesentis vitae mala aequanimiter portat.*

5. Moneat afflictum, quod nemo sit in hoc mundo sine aliqua afflictione, nam, uti Job. 14. ait: *Homo natus de muliere brevis vivens tempore, repletur multis miseriis.* Ergo fatuus est pati propter Deum, ut hac ratione satisfaciamus pro peccatis, laetius feramus tribulationem, & praemium in altera vita accipiamus, quam ut per impatientiam nobis faciamus crucem majorem, & graves in altera vita poenas acceramus, jacui amque summae mercedis faciamus. Quam doctrinam antiqui pulchro hoc apologo explicabant. *Hinnulus, inquit, in quibusdam lupis agnatus ad oves confugerat, quas cum videret in pace degere, ait: Hic deinceps vitam meam pacifice transigam. Paulo post tamen ad unum sacerdotem, & agnos aliquos abducunt. Quos cum hinnulus ad immolandum trahi audisset, cum suspirio exclamavit: Heu mihi, ne video, nullus locus a persecutione immunis est; sed tamen omnibus perspectus, melius est hic manere, & in obsequium Dei pati, quam in escam cedere luporum.* Sic ergo etiam omnes iusti & prudentes Christiani discunt, quos hinnulus iste significat.

6. Jubeat afflictum meminisse, quoties infernum vel

purgatorium meruerit: sic omnia levius tolerabit. Quis enim latro gravissima tormenta promeritus, non cum gaudio acciperet colaphum, si tota poena in hanc converteretur, & praeterea ingens pro eo fortiter tolerato praemium offerretur? Ecce omnia tormenta huius mundi comparata cum gehenna nec colapho quidem comparari possent; & tamen erit qui his longe mitiora & minora ferre reculet, maxime cum in praemium ipsa beatitudo promittatur? S. Franciscus Borgia omnia hospitia sibi optime praeparabat, quia cognitionem sui, & inferni praemisera. Praemitat & hos duos prodromos afflictus, sic omnes tribulationes, per quam leves efficit.

7. Demonstrat, frustraneum esse merorem ad malum leniendum, nam ut eleganter S. Chrysostomus ait hom. 5. ad populum: *Tristitia ob id nobis data est, non ut in morte, aut alia re doleamus, sed ut doleamus peccatum, quasi morbi illius remedium. Sicut ergo remedium lepra denuis illam tollit, non alios morbos; sic tristitia peccatum tollit, non alias aegritudines, v. g. pecunia quae multatus est, doluit, non emendavit: filium amisit, doluit; non revocavit mortuum: contumeliam affectus est; non revocavit contumeliam: infirmatus, dolet; morbum non auferit, sed augeat. Sed peccat quis: tristatus est, peccata delicit. Ergo tristitia tantum facta est propter peccatum, a quo nata est: ideo ut sine ipso corrodit & absumit.*

S. X.

Quo modo Consolandi quibus Amicus, parens, aut filius mortuus est.

1. **S**ic afflictum apte alloqueris. Tres tantum possunt esse causa te affligendi dolore ex tali morte: vel ex parte Dei, vel ex parte defuncti, vel ex parte tua aut amicorum: ex nulla autem hic parte dolendum est. Nam 1. si Deum attendamus: ille pure suo repetit quod suum erat: si ergo, cum depositarius repetit depositum suum, volentes reddimus; cui si Pater caelestis repetit amicum, quem nobis ad tempus concessit, doleamus & queramus? Praeterea si boni Christiani sumus, nihil aliud velle debemus, quam quod vult Deus: si ergo ille voluerit defunctum nobis auferre, quidni & nos velimus? Cur ergo non exclamamus cum S. Hieronymo (ad Paulam de obitu Bleisillae) *Bonus est Deus, & omnia, quae bonus facit, bona sint, necesse est. Maris orbitas irrogatur: plango, quod accidit: sed quia sic placet Domino, a quo animo sustinebo. Unicus ruptus est filius: durum quidem, sed tolerabile, quia sustulit ille, qui dederat.*

2. Si ipse defunctus attendatur: vel bonus is fuit, & bene defunctus est, vel malus fuit, & male obiit: *Si bene, laetandum potius est, quam trilandum: nam ut S. Chrysostomus Hom. 63. in Matth. ait: Illum abisse in prae florentia cum putes, ingentes cur adversum te suscitatas fluctus tempestatis? hic autem stultus praesentis vitae pernavigavit. Si ad imperandum, regnandumque hoc saeculo mortalique regno filius tuus abisset, nolles eum inde redire, ut ipsum videres: nunc vero cum admeliora, majoraque regna processerit, parvi temporis absentiam ferre non poteris? Nolis ergo plorare: reddidisti enim depositum, quod tibi creditum erat. Praeterea si tu cum amantissimo amico in carcere constitutus esses: & illi a Rege gratia fieret, atque ex carcere in aulam transferretur, ut ibi continuis deliciis frueretur: an tu doleres, vellesque eum in carcere retinere? minime profecto, si verus amicus esses. Ecce Deus amicum tuum ex carcere corporis eduxit ad gaudia caelestia: & tu eum ab his impedire velles? Si vero malus fuit, dolendum iterum non est: quia peior evasisset, si diutius vixisset, atque*

adeo

adeo majorem poenam incurrisset: quod Deus pravi-
dens rapuit illum, unde Tertullianus c. 9. de patientia.
*Christum laedimus, inquit, cum evocatos quosque ab illo
quasi miserandos non aequanimiter accipimus.* Certè
Deus & Beati non minus amat amicum tuum, quam tu:
& tamen illi etiam in tali casu constitutum non lugent,
sed potiùs divinæ justitiæ & voluntati acquiescunt: neque
tu etiam, si aliquandò venieris, èò aliter facies: cur ergo
non jam quoque facere possis, & facias, quod ibi postea
facturus es?

3. Si seiplos afflicti attendant, nec dum habent causas do-
lendi, nam loco amici hujus aut filii, ipsum Deum habent,
qui ipsos solari vel adjuvare possit, ergo meritò illis dici
potest, quod Reg. c. 1. Elcana Anna uxori dixit: *Anna
cur fies? & quare non comedis? & quam obrem affligi-
gisur cor tuum? nunquid non ego melior tibi sum, quam
decem filii?* Nimirum vanum auxilium & solatium illis
subtraxit Deus, ut in illo tanquam fonte sinceriora quaer-
rant, cur ergo tam salutarî consilio non acquiescant? Ju-
beat item meminisse, quantarum curarum causa fuerit
defunctus: quantum impedimentum in divino servitio:
hoc certè agnovit Melania Junior, de qua S. Hieronymus
scribit, quod calente adhuc mariti corpufculo, & nec dum
humato, duos simul perdidit filios: quo tamen in casu
lachrymam non fudit, sed stetit immobilis, & ad Christi
pedes devoluta quasi ipsum teneret, arsit, & dixit: Ex-
peditiùs tibi nunc servitura sum Domine, qui tanto me
onere liberalisti. Tandem ostendat, cum spes sit, defun-
ctum talem in cœlestem aulam receptum esse, gratulari
ipso debere, quod ibi tantum amicum habeant, qui &
velit, & possit plurimum ipsorum commoda promovere.

2. Revocet in memoriam, quod talibus amicis caruerint
sine dolore antequam ii nati essent: cur ergo non
etiam nunc carere possint, cum ii amplius non existunt?
Imò in cœlis magno gaudio expectant ipsos, & ad ipso-
rum præsentiam anhelant.

3. Proderit aliqua exempla afferre eorum, qui mor-
tem amicorum forti animo tulere: quale ante omnia
alia est exemplum Beatissimæ Virginis, S. Jobi, matris
Machabæorum, S. Felicitatis, & S. Symphorose, quæ
septem filios martyrio affici coram spectavit; Mauriti, qui
ad singulos ictus, quibus filii interimebantur, exclamavit:
Inustus es Domine, & rectum judicium tuum.

§. XI.

*Modus Disponendi eos qui gravem Bonorum
jacturam fecerunt.*

1. Ostendat, bona quæ amiserunt à Deo ipsis donatâ
fuisse: nam omnes nudi in hunc mundum veni-
mus, & nudi inde exibimus. Non est igitur ægrè ferend-
um, quod Deus illa pro arbitrio abstulerit. Sed potiùs
cum maximo animæ suæ lucro dicat cum S. Jobo cap. 1.
*Domine dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini be-
nedictum.*

2. Imò ostendat, talem jacturam sæpe esse signum di-
vinæ dilectionis. Nam sicut Vinitor amputat vites, quas
diligit: & qui avem amat, & retinere desiderat, alas ei am-
putat: & mater filio cultrum subtrahit, ne semetipsum
lædat: & dominus foco ligna subtrahit, ne domus omni-
no comburatur: ita Deus iis, quos amat, temporalia bona
amanter subtrahit.

3. Declaret illis, quàm misericorditer cum illis agat
Deus, per hanc jacturam illos puniendo; quæ enim
adultera non clementer secum agi existimet, si maritus
tantum adulterum auferat; & simul promittat, se, si illa

patienter ferat hanc ablationem, non modo in gratiam
eum recepturum, sed ingentibus etiam donis ditaturum:
hoc autem facit Deus, divitias ab illo, cum quibus spiri-
tuale adulterium commiserat, auferendo. Si ergo illa
adultera in adulterio deprehensa, dicere audeat marito:
relinque mihi adulterium, ut pergam cum eo jus tuum
lædere; quomodo anima fidelis divitias ablatas repetere
à Deo audebit?

4. Demonstret, ingens illis beneficium esse collatum
per divitiarum ablationem; si enim divitiæ sunt spinæ
suffocantes semen verbi divini, si sunt laqueus diaboli tra-
hens in sempiternam mortem, si sunt cancer ad vitia
animæ serpens, & mortem causans spirituum; si sunt
lapis animam pondere curarum & peccati opprimens;
quidni magnum sibi beneficium collatum existimabit, à
quo hi laquei, & spinæ ablatæ sunt; cui cancer iste sine
scissione ademptus est?

5. Hortetur, ut oculos convertant ad veras divitias,
scilicet ad virtutes & bona opera; item ad cœlestia gau-
dia, quæ ipsis invitis auferri non possunt, uti nec ipse
Deus, sic certè leviter ferent jacturam temporalium ex-
emplo primorum Christianorum, ad quos S. Paulus
Hebr. cap. 10. scribit, *Rapinam bonorum vestrorum
cum gladio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem
& manentem substantiam.* Quis non libenter Agrum
suum grandine destrui sineret, si grando Aurea esset: talis
autem grando est tribulatio, quia per illam regnum cœ-
lorum eminus. Jubeat ergo meminisse illorum S. Davi-
dis verborum: *Funes ibant & fiebant, mittentes femina
sua (offerentes pecunias, quæ ipsis vel à magistratu, vel
ab hoste auferbantur) veniente autem venient cum
exultatione portantibus manipulos suos.*

6. Denique jubeat sperare, quod, sicut Dominus Jo-
bo duplicia restituit, ita & ipsis possit, & verò etiam velit
(si ita ipsis utile fore videbit) duplicia restituere; cer-
tè necessaria non negabit, juxta testimonium Scripturæ:
*junior fui, etenim senex: Nunquam vidi justum dereli-
ctum, aut semen ejus quærens panem.*

§. XII.

*Quo modo Instituendi sunt qui in Fama aut Honore
grave detrimentum acceperunt.*

Infamie apprehensio quantum fieri potest diminuen-
da: plerique enim plus sui Honoris se amisisse pat-
tant, quàm re ipsa perdidissent. Imò multi circa ablati
Honoris meras umbras versantur.

Sed etsi pateat Honorem alicujus factò, maledictò
aut calumnia verè læsum fuisse. Jubeat considerare, an
ipsius honor pluri faciendus sit, quam honor Dei? Si-
cut ergo Deus hominum blasphemias, injurias, & pecca-
tis contra se factis nihil in se turbatur, sic multo mi-
nus debet homo conturbari aut contristari, cujus honor
infinites minoris est momenti.

1. Ostendat illi talem & tantum esse quemlibet, qua-
lis & quantus est in oculis Dei; parum ergo curandum
esse, quidquid de illo sentiant homines: neque enim
propterea æger esse quis incipit, si alii agrum dicant; ne-
que Sol splendorem suum amittit, si aliqui obsecrum
cum esse afferunt; neque propterea, quod aliqui
asinum, leonem vocent, talis erit. Verbo, si con-
ta contra aliquem dicerentur, quæ fingi malitiosa-
simè possent, quid ipsi noceret, si omnino transire per-
mitteret, nec plus, quam festucam perpenderet, nunquid
vel unum capillum extrahere possent? uti rectè Tho-
mas Kempensis l. 3. c. 46. discurrit.

Arde
kinTheo-
logiaD. 117
2. 5

2. Hortetur, ut is, qui injuriam accepit, peccata sua & vilitatem inde exortam bene perpendat; ut verè nihilum se agnoscat: sic enim haud difficulter contemni & infamari se sine: quis enim agrè fert, si in nihilum verba contumeliosa jactantur? quis indignatur, si de sterquilinio, vel de stulto parum honorificè homines loquantur?

2. Ostendat illi, tantam esse dignitatem, si quis sine causa injuriatur & contemnatur, ut erubescere potius deberet, quòd Deus ad talem dignitatem cum evehat. Quid enim dignius, quid magis majestate plenum, quam ipsi Christo orbis Servatori similem fieri? quanto potius honoratum ferederet is, cui Rex vestem proptur filii sui dono mitteret, eamque induere juberet? hoc autem beneficium & honorem exhibet Deus illi, quem contemni & injuriis affici sinit.

4. Ostendat, quam nihil proficiat, in mutuas injurias & convitia reponendò. Id profectò eleganter hæc similitudine declaravit S. Chryostomus c. 5. in Epist. ad Thesal. *Convitiatum est quisquam? vituperavit? tu claudes os tuum: si enim illud aperueris, concitabis magis ventum huic. Non vides in adibus, quòd quando è regione directè dua janua opposita sunt, & flatus vehemens irruerit; si alteram clauderis, nihil efficias flatus, sed plurimum de illius robore precipitatur? Ita & hic dua sunt janua, os tuum, & os illius, qui te vituperat & probro afficit: si tuum occluseris, & spirationem dederis, omnem istum flatum extinguas; si verò aperueris, effratis reddetur. Dicit ergo, quisquis injuriam passus est: *Posui ori meo custodiam: cum confisteret peccator adversum me, obmutus & humiliatus sum, & silus à bonis.* Hoc enim silentio duo insuper commoda consequetur. Primum est, quòd sic magis se vindicet de lædente: nam, ut S. Ambrosius lib. 2. de offic. c. 3. ait: *Sit tacet, si dissimules, solet dicere (convitiator) quid tacet? loquere, si audeas; sed non audeas, mutus es, elinguem te feci. Si ergo taceas, plus rumpitur: vitium se reputat, illusum, post habitum ac irrisum. Si respondens: superiorem se factum arbitratur, quia pacem invenit. Secundum est, quòd ipsa taciturnitate famam sibi hominis virtuosè faciat, quæ famam non potest esse præstantior: sicut enim si dolium percussum, sonum edat ad minimum ictum, vacuum esse colligimus: si verò non resonet, plenum esse dicimus, ita plenos gratiæ & fortitudine existimamus esse, quos ad injurias tacere advertimus. Hinc Ecclesia de SS. Martyribus canit: *Non murmur resonat, non querimonia, sed corde tacito, mens bene conscia conservat patientiam.***

5. Non parum etiam proderit, eos, qui injuriam inferunt, considerare quasi infantes, phræneticos, insanos, &c. quòd medium S. Basiliius homil. 10. de ira suggestit, dum dicit: *Si parvus puer te verbis consumeliosis pereret, occasione tibi potius ridendi daret. Quòd si phræneticus captus, & sensu excidens verba vitæ incompòsita & stulta minimeque vera dicat, misericordia potius, quam odio dignus erit. Idè medio usus est Christus, dum in Cruce dicit: *Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt.* Lucæ 23. Eodem usus est & Seneca, hinc quibusdam sibi oblatrantibus dicit: *Moveret, si iudicio hoc facerent; nunc morbo faciunt. Non de me loquuntur, sed de se.* Præterea lingua aliena loquenti (juxta commune adagium) obsurdum descendendum est; atqui lingua convitiatis non est Christiana, sed diabolicæ (nam bene advertit S. Hieronymus ad S. Eustochium: *Irasci hominis est, frantum iracundiæ imponere Christiani*) er-*

go tacendum est potius, quàm loquendum. Si hæ rationes etiam Ethnicos ad animi æquitatem composuerint, quanto magis Christianos, quibus infamæ æquo animo toleratæ promissa sunt à Deo præmia æterna.

§. XIII.

Quomodo Consolandi & Instruendi sint Captivi in carcere detenti.

Exponat captivo Carcerem esse Scholam plurimarum virtutum, quas forte alibi non tam commodè disceret aut exerceat. Nempe in ea exerceri posse Humilitatem, Patientiam, Orationis studium, Resignationem, & Fiduciam in Deum. Hortetur ergo ut divinæ justitiæ æquitatem humiliter agnoscens, sæpius ex animo dicat, *Iustus es Domine & rellum judicium tuum.* Ps. 118.

1. Ostendat hujus, & omnium malorum causam præcipuam esse peccata nostra. Sicut enim ex terra ascendit materia, ex qua tonitrua & fulmina homines percussentia generantur: ita in cælos quoque homines materiam iræ divinæ, scilicet peccata, mittunt. Unde S. Chryostomus; *auferamus, ait, malorum fontem, & omnia malorum sistens fluvia.* Hortetur ergo captivum, ut velut obediens filius agnoscat paternam Charitatem, & carceris penam cum patientia & resignatione accipiat, sic enim & Deum ad parcendum citius permovebit, & suam ipse penam levius tolerabit; nam ut S. Gregorius l. 10. mor. c. 5. ait: *Quasi aqua ignis extinguitur, cum surgente furore animi, sua cuique ad mentem culpa revocatur.* Et, *dolor flagelli temperatur, cum culpa cognoscitur; quia tanto quisque ferramentum Medicæ patientius tolerat, quanto magis puridum esse conspicit, quòd sanat.* Certè facilius erit consolatio, ut idem Doctor ait, si inter flagella, quæ patimur, delicta quæ fecimus, ad memoriam revocemus. Dicit ergo Sacerdos captivo: *Quod merito patris, patienter ferrememento.*

2. Sudeat captivo, ut, quo facilius ferat captivitatem, in carcerem præmittat duos nuntios: cognitionem scilicet purgatorii & inferni, quorum utrumque per peccatum suum meritis fuerat; neque dubitet, quin inde levior quantacunque carceris molestia sit futura. Ita S. Chryostomus promissit, dum dicit: *Si terribile aliquid videris, cogita gehennam, & illud deridebis.* Certè Manachus quidam, qui infernum viderat, ultrò se per duodecim annos includit, nullius admittens colloquium, donec tempus moriendi advenerat: uti Jo. Major in Specul. Exem. dist. 2. ex. 246. refert.

3. Revocet illi in memoriam commune illud proverbium: *Anima magis est, ubi amat, quàm ubi animat;* hortetur ergo illum, ut & ipse in paradysum mente deambulet: sic enim carceris molestias non sentiet.

4. Sanctorum exempla, qui carceres cum gaudio inhabitaverunt. Proponat videlicet S. Josephi Patriarchæ, SS. Petri & Pauli, S. Joannis Baptistæ, &c. de quorum captivitate loquens S. Chryostomus hom. 5. de par. Job. ait: *Si tibi quisquam dixisset, elige, utrum velis: vis esse Angelus Petrum solvens, an Petrus vinculus? Petrus utique esse maluisse. Majus hoc vinculorum donum est, quàm solem sistere, aut mundum movere, aut dominari demonibus, eosque expellere.* Neque obstat, quòd hi non propter scelera inclusi fuerint: nam qui illis carcer honorificus fuit propter Dei amorem, is illis honorem afferre similem poterit per justitiam & humilitatem. Et præterea quòd carceri huic ad martyrium deest, ipsa voluntas desiderio suo supplere potest. Atque hanc ipsam ob causam suadendum

dum ipsi est, ut vel mature contritionem eliciat, vel etiam omnino Confessionem faciat (etsi capite non periclitetur) ne per peccatum mortale obicem satisfactioni, meritisque ponat.

V. Magnopere curet, ut talis captivus otiosus non sit; sic enim tristibus & nocuis cogitationibus, tentationibusque aperitur aditus. Itaque suadeat frequentem rosari, aliarumque precum recitationem, subministret illi imaginem piam, numisma habens Indulgentias, commendet ei studium in animas purgatorii; & alias similes devotiones. Quandoque etiam prodesset, talem captivum opere manuali occupare. sunt enim plerumque homines rudes, non assueti occupationibus mentalibus vel librariis; si tamen legere norunt, utiliter illis liber aliquis spiritualis v. g. vita Christi aut Sanctorum, de aeternitate, de morte, de patientia, &c. offerretur legendus.

§. XIV.

Quomodo assistendum damnatis ad mortem ante, & post latam sententiam.

I. Non expedit pendente mortis sententiâ Reum ad Confessionem hortari, ne tunc timore supplicii peccatum sileat: sed potius ritè disponere ad præparationem Confessionis generalis postea faciendæ, & ad Resignationem in divinam voluntatem.

II. Non expedit etiam ut recipiat in se vitæ servandæ patrociniū, quia sic Reum non posset tam commodè disponere: semper enim reus haberet spem vitæ à Confessario obtinendæ: quod si hæc spe cadat, abalienabitur ab eodem, utpote qui causam suam non bene egerit. Poterit tamen in genere promittere, se nihil omisurum, quod in illius commodum cedere possit: quia tamen iustitiæ cursus suus relinquendus, & Magistratus tum propter obligationem, quam habet scelera puniendi, tum propter maturam considerationem, quam in huiusmodi causis adhibet, non facile mutat sententiam, ideo suadere se dicat, ut in divinam voluntatem se penitus resignet, & quo prævisa tela minus feriant, ad quamcunque sententiam de manu Iudicis non aliter atque de manu ipsius Dei accipiendam se præparet.

III. Post latam mortis sententiâ Reo per Confessionem expiato, & SS. Corpore Domini refecto, præter Confessarium & ejus socium non expedit plures cum eo conversari? ipsi verò de nulla re alia loquantur, nisi quæ ad salutem pertinet; omnem sermonem de amicis, parentibus, &c. præcipientes.

IV. Ulcimâ nocte imminente admonebit Reum, ut dormiat; ne timor mortis imminens hominem nimis debilitet, & indispositum reddat diei sequentis necessariis admonitionibus, & imparem doloribus exantlandis. Expedit autem dormienti adesse quendam, qui, si necesse sit, consolari queat; quia tunc magis crescunt tentationes & desolationes.

V. Illucescente fatali die, prima sit cura Sacerdoti, ut formato S. Crucis signo, & invocato in vota Deo, eidem dies illa offeratur intentione optimâ: uniatur diei, quo Christus passus est; imploretur auxilium Sanctorum, præsertim Patronorum; & illius, cujus nomen gerit Reus. Detur opera, ut confiteatur iterum, lucretur indulgentias, conformetur voluntas cum divina, & alia exerceantur pietatis opera, usque dum carcere educatur. Solatio erit magno, si indicetur pro ejus felici morte jam litatum Deo; pro anima verò denuò litandum. Spondeat quoque Sacerdos, se rogaturum plures, maxime verò Spectatores post supplicium sum-

ptum, ut pro eo preces, & fortè etiam indulgentias aliquas (maximè mentis Communionis, ubi certum facultas est) offerre dignentur.

VI. Caveat, ne quicquam ad festinandam mortem proferat, imò interrogatus à satellitibus vel alii, omnia sint absoluta? respondeat, sui muneris esse, cum Reo de animæ salute agere, reliqua sui fori aut iudicii non esse. Secundum Vasquez tamen irregularitatem homicidii publici non incurritur personæ, privatæ, sed tantum ministri iustitiæ.

VII. Cum fertur sententia decretoria, hortetur Reum, ut eam cum humilitate & resignatione magna, de iustissima Dei manu accipiat, rogetque Deum ardentibus suspiriis & verbis ferventibus, ut in intuitu hujus feralis sententiæ dignetur eum à sententiâ mortis æternæ liberare.

VIII. Cum Reus ad mortem pergit, somnoperè curandum est, ne oculis huc illuc vagetur, obvios salutes, aut alloquatur, maxime amicos aut consanguineos; sed totis viribus in unam animæ salutem incumbat. Si transeundum sit propè templum vel Crucem, juvabit Christum vel sacram ædem inclinato capite, aut forsitan etiam flexo poplite venerari, & opem gratiæ divinæ expostulare.

IX. Proderit in tam funesto itinere orare continuo quod ut fiat suavis, nunc è libello preces recitentur, nunc è memoria prout affectus dictaverit, actus virtutum eliciantur, præsertim Contritionis, Fidei, Spes, resignationis, invocationis, &c. Sæpe tamen clamare non expedit, quia non raro magis turbatur animus Rei, & quodam horrore percussus vociferationes huiusmodi. Curet, ut manibus teneat Crucem; circumligatum sit Rosarium, si quidem manus post tergum non sint revinctæ, tum enim ipse Crucem ferat, & sæpius offerat deosculandam.

X. Cum in conspectum loci fatalis venerit, conetur Reo adimere horrorem, vel minuere certè. Proderit exemplum S. Andræ in memoriam revocare, & explicare, quo animo Christus montem Calvariæ conscenderit. Juvabit etiam frequentem tum repetere voces illas: *Fiat voluntas tua, sicut in celo & in terra. Domine, huc ire, hic seca; modo parcas in æternum. Eiam si occiderit me in eo sperabo.*

XI. In ipso loco denuò & magno cum affectu interroget, num animum aliquid cruciet, vel temoret conscientiam? num iterum confiteri velit? an alia quapiam tentatione impugnetur? Adhortetur exquisitis verbis ad luctam ultimam, quæ si victor evadat, triumphaturus sit in æternum. Iterum quærat, num omnibus ignoverit? ingemebunt actus contritionis, virtutum Theologicarum, offeratur osculum Crucis, & ejusdem ad pectus amorosa appressio.

XII. Ut majori cum alacritate vel ictum excipiat, vel laqueum recipiat, rursus polliceatur Sacerdos, se illius post mortem memorem futurum; nec unquam desistat à cohortatione ad patientiam. Curet, ut sæpè ingeminet illa SS. Nomina, *IESUS, MARIA!* Et illa: *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum.*

PRAXIS assistendi aliis ægris ac moribundis: Et Motiva illis inculcanda ad Resignationem, patientiam, Fidem, Spem, Charitatem: Et harum virtutum ac Contritionis Actus, diserte expressi habentur paulo supra in ipsa praxi assistendi cuius moribundo; quæ si opus sit, possunt hic, aut alibi usurpari: & maxime in quavis Sacramentorum administratione.

Item *Instructiones* pro ipso Sacerdote quoad sum personam, & Functiones, traduntur infra in sequenti Praxi assidua Meditationum pro Sacerdote &c.

Arsde
KinTheo
logiaD. 117
2. 8